

כי הה"ק היהודי ז"ל חיננו אצל אלקינו
הוא חי וקיים לעד ואבקש ממך, מאיר לעב"י
לכל להרבות בבני עוד ודיבר אליו כה וכה
לנחמו ולכל להנעטר ולבכות יותר מדאי:
(לז) (עוד שם) **שְׁמַעְתָּהּ** ממנו שמרן
בעל נועם

אלימלך ז"ל. וזה להחסידים בני הנעורים
שה"י אומרים בלילה ובכחון פחדך בבדי
לעורר לבבם והרה"ק היהודי ז"ל וזה
שיאמרו בלילה משנה תורה לעורר לבבם:
(לח) (עוד שם) **שְׁמַעְתָּהּ** ממנו ז"ל
ספיפר כי הה"ק

היהודי ז"ל ה"י לו פ"א יסורים גדולים
מאוד אשר ה"י שוכב בארץ ומתגלגל מחמת
גודל יסוריו ואח"כ הזכירו אותו שר"ך להחפול
ערבים ואמר שאז כשה"י מתגלגל בארץ
מחמת יסוריו הגדולים ה"י לו נקמה בשוכחו
הגדול הוא גופו ואז ה"י יכול להחפול
ערבים בעיניו וכמו שאמר ג"כ הוא ז"ל על
עלמו כי אין לו שונא גדול בעולם כמו
שהוא ז"ל בוגא את גופו:

(לח) (עוד שם) **שְׁמַעְתָּהּ** ממנו
באמצע לימוד

השיעור בעיון שה"י מדבר מגדול מעלות
הב"ח ואמר כי החולה כשכבא לר"א של
הלכה שה"י הב"ח לימד מיד נהרפא. ואמר
בשם הה"ק היהודי ז"ל. על אשר כמה
פעמים מוקשים דבריו מאוד. וזה ה"י
מגדול דבקותו בד' או כשה"י כותב דברים האלה:

(מ) (בס' נהר שלום) **שְׁמַעְתָּהּ** בהיות הה"ק
וכו' א"א

מפסיחא זללה"ה. אצל רבינו הה"ק א"א
רשכבה"ג מלובלין זללה"ה ז"ע נחלה הה"ק
זללה"ה הג"ל. וכ"ק בני הה"ק מהר"א
זללה"ה הלך בכל פעם להזכירו לפני רבינו
מלובלין זללה"ה. ואמר בפ"ק שלח לך
אנשים ויתורו פ"י שלפעמים כשרואים בשמים
על אדם מישראל שכבר גמר כל עבודתו
שה"י לוף לעבוד בעוה"ז וכבר תיקן כל מה
שה"י מוטל עליו לתקן בחלק שורש נשמתו.
אמנם הקב"ה מתאוה לתפלתן של לדיקים
ולעבודתם הקב"ה שולח אליו ויסתופפו בגילו
לדרוש

(לה) (עוד שם) **וְיָרִיךְ** ואמר (הוא הה"ק
ממאגליניאל זללה"ה)

כי מאוד חשקה נפשו לנסוע אל הה"ק
היהודי ז"ל וגם ללמוד אצלו. ובמחמה לי
ספיפר כי הה"ק היהודי ז"ל ביקש בעלמו
מהמגיד הק' ז"ל שישלח אליו את נכדו
היקר ואמר לו שלא יוכל לעזוב אותו כי
נפשו דבוק בנפשו ורק כשה"י הה"ק היהודי
ז"ל בקאויניץ אצל מרן הה"מ ז"ל ה"י
דבוק אליו מאד וה"י רגיל הה"ק היהודי
ז"ל לומר עליו (בליא עהר איז מיין גוטער
פריינד) ופ"א ה"י הה"מ ז"ל עם הה"ק
היהודי ז"ל שניהם לבדם בחדר ומדברים
יחד ומרן ז"ל כשה"י נער קטן ה"י שם ולא
השניחו עליו וכשה"י יונא הה"ק היהודי
ז"ל ה"י אומר לאכשוף אס הייתם יודעים
מה שהה"מ הק' ה"י מדבר עמי הייתם
מתלהבים ומתפעלים מאד מדברים האלה.

ואז ענה מרן ז"ל ואמר אני יודע. ומיד
קרא אותו מציניהם ואמר לו כל מה שדברו
וה"י לפלא בעיני הה"ק היהודי ז"ל. אשר
נער קטן יודע ומבין כזאת ואז נכנס
אל הה"מ ז"ל ושיבח אותו מאוד בפניו.
הא"ך יש לו נכד יקר כזה ואמר בדרך נחות
כי אין חסד לו כלום רק שה"י לבוש
בשער"ימיל. ואמר לו הה"מ ז"ל כ"ז
אני יודע מכבר:

(לו) (עוד שם) **וְיָרִיךְ** (הוא הה"ק
ממאגליניאל)

ז"ל הנ"ל. כי ה"י בלובלין אז כשנתודע
שמה מפעירת הה"ק היהודי ז"ל. וה"י
הולך ובוכה מאד עד שה"י ירא לבכות
כ"כ בפני אנשים- החסידים שמה שיאמרו
כי הלא מרן הק' מלובלין הוא עמנו. ולכן
ה"י מהלך חוץ לעיר הלוך ובכה ועכ"ז
נתודע למרן הה"ק א"ך שהוא בוכה מאוד
ושלח אחריו שיבא אליו ומיד חיבק אותו
ואמר לו "מאיר לעב"י. מאוד אבקש ממך
לכל לבכות עוד וקרא למשרתו ואמר לו
תשיד עלי כי כשנתודע לי מפעירת הה"ק
היהודי ז"ל התגלגלתי בעפר ובוכה ועכ"ז
מה שעבר עבר. ועתה חוקו ונתחזקה יחד

אשר הה"ק היהודי ה' רוצה ליסע לביתו ולא נקרא להרבי. וכן למחר עד יום ה' בלילה אשר לא ה' אז בדעתו של היהודי הקדוש ליסע לביתו עוד קודם שבת ופתאום בלילה נשלח מן הרבי שיבא וזה לו ליסע לביתו ונתן לו פרידת שלום. ויהי על הדרך אשר ה' עוד ר' פרסאות לעיר אפסא, והשמש נטתה לבוא והנה מחמת מהירות הדרך נשבר בגלגל אחד מן העגלה ולא ה' שום ענה וה' מיוסכס בדעת היהודי הקדוש לשבות על פני השדה והנה פתאום נשמע קול סוסים מקשקשים בפעמונים והנה מרכבה באה ואיש אחד יושב בתוך המרכבה והאיש הזה אמר להיהודי הקדוש שהוא נוסע על שבת לעיר אפסא לזאת ישיב עמו להמרכבה שיסעו ביחד ענה היהודי הק' אליו ואיך הוא באפשרי לבוא על שבת העירה והלא עת שקיעת החמה הציב לו האיש שמצטייח לו שלא יסע יותר משני מינוטין כל פרסה והיהודי הק' ה' משתומם ע"ז. הרים האיש את קולו בקול גדול ואמר ליהודי הקדוש בזה"ל ישרי וזהו הלשון בלשון פולגיש שאחד אומר להשני שישב אומר קן. ובשמוע היהודי הק' את השם הקדוש שיבא מפי האיש הבין שלא דבר פשוט הוא וקפץ תיכף להמרכבה ולקח המורה שעות בידו והביט בו וכן ה' שבשמונה מינוטין בא העירה ותיכף הלך להרה"ק ממעביו ומלאו שה' בודק הילית בהטלית קודם תפלת מנחה: (מד) (בתהלים שושנים לדוד) (קשיטיל קמ"ז)

ג' וז"ל הרופא לשבזי לב להבין הלא לב נשבר הוא מדה משוכחת מאוד ומה זאת לרפואה נחשבת אולם י"ל כי הידוע אם כי האמת כי לב נשבר הוא טוב מאוד אולם אך בשמחה לא כי בעצב יח' מותר וזה"ל הבית"ש רופא לשבזי לב ומחשבת לעצבותם שהשכרת הלב לא יח' בעצבות ח"ח זאת היא הרפואה שנשאר בשכרון לב ובשמחה (הגאון הקדוש היהודי מפרשיסחא זללה"ה):

(מה) **בז** נתיק בשם הרה"ק הרי"מ מגור

לדרוש ממנו את הדרך ילכו בה ואת המעשה אשר יעשון ויהי לו בזה עבודה מחדש לחקן את נשמת בני ישראל ולהדריכם בדרך הישר והרצוי לפני השי"ת ובה יוכל להיות שיאשר עוד בעולם. וזהו ויתורו וכן פעלו בתפלתם ונתרפא תיכף וחזר לאיתן בריאותו בעזרתו ית' ותיכף נהרו רבים מישראל לאורו הק' ז"ע:

(מא) (בס' ויקהל שלמה) **אמר** הרה"ק ר"א מפאראסוב זללה"ה והה"ק ר' יעקלי זללה"ה מבזענדוב. בזה"ל דער זיידע, היוד הקדוש" האצ"ג באגט אין אמת איז דא ר' מאות דרכים ב"ז בלתי לר' לבדו: (מב) (עוד שם) **שמעתי** מהרב שליט"א מריקא כמדומה

ששמע מחדומ"ר זללה"ה מפאראסוב. שסיפר שוקטו הה"ק היהודי זללה"ה נשאל מן השמים אם חפץ ביסורים. והשיב שמקבל ע"ע יסורים רק על שעה אחת. וכן ה' אבל היסורים גדלו למאוד עד שלא ה' בכחו לעמוד בייסורים. והה"ש א"ע אשר בזמן כזו מה טוב הוא לעמוד בתפלה. מפני שהתפלה הוא בתפשטות הגשמיות ממילא לא ירגיש היסורים. והתפלל אז תפלת מנחה: (מג) (עוד שם) **מעשה** נפלאה מה שסיפר כ"ק

חדומ"ר זללה"ה מפאראסאוו מוקטו הרה"ק היהודי זללה"ה. איך שה' לו קפילת הדרך בעת שנתקבל הרה"ק ממעביו להיות לרב בעיר אפסא והרה"ק היהודי ה' דר אז באפסא ובעת שזא הרה"ק ממעביו לקבוע דירתו בעיר אפסא. ה' אז הרה"ק היהודי זללה"ה אלל הרבי הק' זללה"ה בלובלין. ומאוד ה' ברצונו ליסע לביתו להקביל את פני הרה"ק הג"ל אשר ה' אח"כ רב בעיר מעביו וזוהו לאיש שלו ר' לייזר להבין עבדו עגלה לנסוע תיכף אחר שבת לעירו אפסא. ודרכו בקדוש ה' בעת שה' רוצה ליסע לביתו לא עשה שום פעולה אלל הרבי מלובלין לקח ממנו פרידת שלום. רק כאשר ברצונו ה' ליסע אז הרבי זללה"ה שלח אחריו ונתן לו פרידת שלום. ויהי אחר שבת

ומקושר בתוך התיבה בתפלה וה' אומר שה' לדיקים וקדושי עליון שה' מתפללים במהירות וה' אומר שהיהודי הקדוש זללה' אשר הוא ה' משה זמן כביר בתפלתו. ה' שוה רק בעבודתו הגדולה במקום אחד עד אשר ה' [מכוון] וכשה' [מכוון] ה' מתפלל אחי' כל התפלה בזמן קצר מאוד וה' אומר הפשט בא אל התיבה אל המקום אשר הוא [מכוון] (מכון) לזה וכאשר יה' מדובק ומקושר במקומו הראוי ממילא יה' מדובק ומקושר בתפלה אף במהירות ע"כ :

(מו) **עוד** מ"ב כתיב הג'ל וז"ל סעודת מצוה מביא יראה כמו שמצינו אלל מעשר ואכלתם וכו' למען תלמד ליראה וה' אומר שהיהודי הקדוש זללה' ז"ע ה' מצוה להרגיל את עצמו כל אחד בזמנו האכילה שטכ"פ יה' פועל שלא יאכל כרעצתן ע"כ :

(מח) **עוד** שם כתיב הג'ל וז"ל ה' אומר בשם האר"י הק' [היהודי הק'] ז"ע שכל העליות הוא רק להפנימיות אבל לא לחיצוניות שאל"כ ה' רואין את העליות וה' אומר שזה הוא העיקר העלי' רק (העלם) מה שמעלה הפנימות מנוקה בלא חיצוניות ולכן בא בשבת דוקא לחם משנה זכרון מהמן וסיים העיקר שלא יה' מעורב טוב ורע אפי' חוט השערה טוב רק שיה' נקי לגמרי בלא תערובות ע"כ :

(מט) **עוד** שם כתיב (פ' וירא) בארות בארות חמר מביא רש"י ז"ל כיון ש"א זה מן החמר האמינו באברהם למפרע ורמב"ן ז"ל מקשה אדרבה הא זה מקטין הכס וה' אומר שכל (גיטע ודין) הדיקים יש להם התנגדות ופארשטעלעכן בדבר מה שאל"כ ה' כיוף כל העולם וגם הזריחה אשר יש כנגדה פארשטעל ודבר הסותר והזריחה הוא מאמץ חזרת אז הוא חיזוק ביותר ומביא האמונה בעומק וכאשר ה' מכסה בחלק סדום להגדיל הכס מאאשיהו וזה שה' מאמץ אי"ע ומאמץ ה' הזריחה ביותר וזה הוא מאמץ שהאמינו באברהם למפרע

גור זללה' וז"ל בראשית כתיב בית גדולה אשר הב' הוא מראה שהראשונה הוא שיעשה בית לראשית להכניס בו הראשית, ושיוכל להסתכל בראשית שלא יתעב את הבית כמו שנאמר לא תביא תועבה אל ביתך ולשמור ולהסיר מאוד מכל דבר המתעב את הבית יבפרט מגלות אשר מתעב מאוד את הבית וכמו שאמא על גאה הקב"ה אומר שאין אלו והוא יכולין לדור במקום אחד וה' אומר שנאות נוגע זקמן ועד גדול. מראשית בריאה שמים וארץ יוכל להשיג האלקות ולעבדו כמו שנאמר שאל מרום עיניכם וכו' ורק ישראל יוכלו להשיג השפעה הבריאה והאלקות מבריאת שמים וארץ. כמו שנאמר כח מעשיו הגד לעמו לעמו דוקא ניתן להם זה הכח שיש להם בחי' כח זה. וע"ד מגיד דבריו וכו'. ומשה רבינו אמר האוינו השמים ואדברה. והעיד בהם שמים וארץ שהשמים וארץ הנה מעידים ומזכירים שד' הוא האלקים. ועמיד להפרע ולשלם שכר. וע"ד רמב"ם בארם אחד שה' זכיר במצות לזית שדמיו עליו הוליות כחצבעה עדים שה' מפרישין אותו מלחטות ונקרא יראה שמים שראיות השמים מביא לידי יראה משום שהרקיע נהווה מדי יראה ויש לו קיום מראה. ממאמר יהי דקיע וכו'. נתחזקו הרקיע מנערת הקב"ה כמו אדם שנוער ומאיים עליו. ולכן מביא יראה ונקרא יראה שמים. רק שיעשה בית לראשית כג"ל וה' אומר שהיהודי הקדוש ה' שואל פ"א את הרב הקדוש מפרשיסחא ז"ל (הוא הרבי ר' בונם זללה'ה) שיאמר לו ממה שיש לו השפעה שלו וה' משיב לו שיש משאו מרום עיניכם מי ברא כו'. והיהודי הקדוש ה' משיב לו שישאל אינם נדרים לזה שישאל יש להם מליאה מנרים וזהו אמת וזהו שאמר ר' יצחק לא ה' גריך להתחיל התורה אלא מהחודש הזה לכם מ"מ נכון הוא ולדק ג"ב דברי הרב הקדוש מפרשיסחא ז"ע. ע"כ :

(מו) **עוד** מ"ב כתיב הג'ל וז"ל בא אל התיבה הרב הקדוש מצאדיקטיב ז"ע ה' אומר שה' מדובק

כשאתה עוף יגע אחד התפלה הסיון בלא ירא אלקים כי כתיב וקוי ד' יחליפו כח ותיקף אחד לו כשאתה עוף אחד התפלה לא יירא מהדינים כי נחמקו בשורשן (ע"כ) מ"כ כז"י אחד וצ"ס נפלאות היהודי (דק) ל"ט ע"כ) העתקתי מ"ס ד"ת בלשון אחרת ע"י"ס):

(נד) **אמר** הה"ק הרי"ם מנור זללה"ה. בשם הקדוש הרבי ר' בער ז"ע שהשנים יצא מתוך העבודה בחשק והתבוקה וכמו שאמר היהודי הק' מפרש"סחא ז"ע בעוד קודם ביאת המשיח ית' מתגלגלים בחומות ויבקשו ויאמרו אלכה ואשיבה אל אישי הראשון וסיים הה"ק מנור ז"ע שכל ספק בן ית':

(נה) **סיפר** היהודי הקדוש ז"ע שה' דואה פ"א את הקדוש ר' נטע"ל חלעמנער זללה"ה בלא הי' מתפלל ברה"ל לא בליה ולא ביום א' (אך הי' שומד על רגליו בלי שום תנועה ע"ן צ"ס רמ"ל) אמר היהודי הק' ז"ע שזה הוא מחמת יראה ופחד והי' מסיים לשון הקדוש של הרמב"ם צ"פ המשינות מ"ס ר"ה על המשינה בלא הי' קורין הלל ברה"ל לפי שהם ימי עבודה והכניעה ופחד ומורא מהשם ויראה ממנו ומזים אליו ותשובה ותחנונים ובקשה כפרה וסליחה והי' משבח הגמ' שאמר בשם אומר הקב"ה כמו שאמר בשם תנא. כן סיפר הה"ק הרי"ם מנור זללה"ה:

(נו) **בפ'** יתרו בפסוק כי בדבר אשר זדו עליהם פי' רש"י בקריירה שצטלו בה מתצטלו כתרומתו במים דמו וכו' ודרך ביאור מה ית' השמחה ליתרו שנאצדו כאשר זדו במים דוקא ופי' היהודי הקדוש ז"ע על מ"ס רש"י ז"ל הבה נתחכמה לו רבותינו דרשו נתחכמה למושיען של ישראל לדנו במים שכבר נצטע שלא יביא מבול לעולם והמה לא ידעו שעל כל העולם אינו מביא אצל על אומה אחת מביא. ובגמ' אמר שלשה הי' באותו ענה בלעס, אייב יתרו יתרו ברה וכו'. ומיושב שיתרו אמר לכל לדונם במים שהשטעה אינו אלא על כל

למפרע וזה הוא בעלמו אותו ענין בלגני הדור שמאצומלך נהעברה שרה ושמעתי מפיו הקדוש פ"א שכל (גיטע יודין) הגדיקים האט אפאר שטעל והפארשטעל מיהודי הקדוש הי' למדן ומכסה דהדיק הרבי מלובלין הי' מסיח ברוח הקדוש ע"כ:

(נז) **עוד** שם כז"ק עה"פ בית יעקב א"ס כאשר יאסוף ויקבל כל האש שיש בו להעבודה ואז נקרא בית יעקב והי' אומר נתן אחת ליעקב כמה שיקרא יעקב בן נתנן לו האמת והי' אומר בשם היהודי הקדוש זללה"ה ז"ע חותמו של הקב"ה הוא אחת שהוא חותם כזה. אשר לא יוכל להוסיף משום שאם יוסיף לא ית' אחת ע"כ:

(נח) **עוד** שם כז"ק בשם היהודי הקדוש ז"ל ז"ע משמים השמעת דין ארץ יראה ושקטה שהדינים הוא רק ליראה מפניו שנאמר אלקי עשה שירא מלפניו ולאחר שיראה נתבטל הדין ושקטה וזהו ממתיק הדינים בשרשן שהדין הוא רק לצורך החסד וזוה שאדם מתירא הוא ממתיק הדבר היינו וישב יעקב בארץ מגורי אביו. הוא פחד יאחז ע"כ:

(נב) **סיפר** הה"ק הרי"ם מנור זללה"ה בשם היהודי הק' מפרש"סחא זללה"ה שהי' אומר שהוא הי' נתן את כל העולם לפני שעה יודישקייט וסיים הה"ק מנור ז"ע שזה מוסיף שהחסידים מרגילים אי"ע בלשון חסידות להיות נדלים מזה העולם העיקר הוא בלב לנטוע בלב בעומק ובחסד אשר אין שום אדם יודע והוא יתן בעומק בלב כל ימי חייו לפני העבודה ואז כאשר ית' בן יוכל להיות נגיעה בהענין הישראלי אצל מה יתן ומה יוסיף הלשון כאשר לא ית' תקוע בעומק בלב כהוגן וכנ"ל. והוא הי' מסיים. מניין זה מגיע שהחסידים מוסיים זמן ארוך להגדיקים ולהם אין כלום ע"כ:

(נג) **היהודי** הק' אמר לבני הקדוש הרבי ר' ירחמיאל ג"ע ז"ע. ואמה עוף יגע ולא ירא אלקים.

כל העולם. אבל על אומה אחת מביא ועמה
שנתקיים עליו שמה ע"ז וי"ש ויחד יתרו
זכו כי בדבר אשר זדו עליהם ודפח"ח:
(נז) (בס' שפ"א פ' שופטים) **צדק** נדק
תדוק

שאין חקר וסוף לבחי' נדק ואמת כי ד"א
אמת ולבד לעולם יש להשיג ולהעמיק שיהי'
אמת לאמתו כי אינו אמת עד שנעשה כל
האדם אחד מיוחד לעבודתו ית' ואמת מהאש
ועד סוף אותיות התורה בשם הרב הקדוש
מפרשיסמא היהודי וזללה"ה להיות רדיפת הנדק
בנדק ולא בשקר ודפח"ח:

(נח) (ס' טפס"ל) **מעשה** וענין נפלא
מרבתי

הקדושים הרהב"ק המגיד מקאויניץ והרבי
מלובלין והיסודי הקדוש והרבי ר' דוד מלעלוב
בשב"מ זי"ע ועכ"י ששמעתי מן הרב
מלענשנין זי"ע לאוי"א שקבל מפי אביו הרה"ח
המקובל זללה"ה הג"ל ח"ל:

רבינו הגאון הקדוש ר' ישראל המגיד
מקאויניץ זוקללה"ה הי' פ"א

בזובלין אלל רבינו הגאון הקדוש הרבי מלובלין
ושאל המגיד להרבי האם נמצא אצלכם
אברכים חסידים מפורשים ואמתיים ענה הרבי
יש ויש אלא אמר לו הרב המגיד איך אבקש
אחכם שתשלחו לי שנים מהם לביתי להתענג
בהם בדברי תורה וחסידות והסכים לו הרבי
לאחר זמן כאשר הי' כבר רבינו המגיד הק'
בביתו שלח אליו שנים מתלמידיו הלא הם
רבינו הגאון הק' הנורא היהודי הקדוש
זוק"ל ורבינו הרה"ק ר' דוד מלעלוב זוק"ל
וכאשר באו לרבינו המגיד ושאלם מי המה
עמיהו תלמידי הרבי מלובלין ואמר להם רבינו
המגיד יודע אני שאתם בודאי אתם האברכים
שהבטיח לי הרבי לשלוח אלני ואח"כ הסיב
פניו הק' ליהודי הק' ושאלו האם תוכלו
ללמוד והשיבו הן ושוב שאלו מה לומד כעת
והשיב לו איזה סוגיא ובקשבו המגיד שיאמר
לו איזה חידוש. ואמר לו היהודי הק' פלפול
עמוק מדרכי בקדוש והוטב צעני המגיד
הקדוש ואח"כ אמר המגיד הקדוש
במה אני אגיד לפניכם איזה חידוש מחידושי

ואמר לפניו וכששמע היהודי הק' דב"ק.
התחיל ברוב חריפותו ובקיאותו לסמור כל
דבריו עד שהיהודי הק' ראה שחלשה דעתו
של המגיד ושל עליו אימה ופחד. ולכן
התחיל לתקן דברי המגיד הק'. עד שעלה
דבריו הק' יפה כהגון והנהגה רבינו הק'
ואמר לו תדעו שכל חידושי שאני מחדש
בלמודי הם על דרך האמת ואין בהם שום
נקודה אחרת רק שלי אמת ומי שירצה
לסמור אפי' אות אמת מדברי נשאר ממלת
אמת רק אותיות מה ר"ל. ולכן הי' לכם
סייעתא דשמיא בהיראות את דבריו ואח"כ
פנה המגיד הק' להרה"ק ר"ד מלעלוב
ושאלוהו ואתם תוכלו ללמוד והשיב בשחוק
על שפתיו ובתחמה אני יכול ללמוד. איך
יחשוב עלי המגיד דבר כזה. הלא אני
אינני בן תורה כלל ואמר לו המגיד מי"מ
בודאי אתם לומדים גמרא. או מדרש. או
זוה"ק האמרו לי איזה חידוש והתפלל הה"ק
ר"ד מלעלוב מזה עוד יותר באם ללמוד
אינו יכול עוד יבקש ממנו חידושי תורה
או איך הרב המגיד עכ"פ אתם יודעים
איזה סיפור מעשה וכדומה נא ספרו לי.
והשיב הה"ק ר"ד ז"ל איזה סיפור אני
יודע וסיפר לפניו איזה מעשה וכשגמר הסיפור
ענה המגיד בשמחה עמומה תנוח דעתכם
כאשר הניקוחם את דעתי כי זה זמן כבר
אשר אני עומד במוקשה במקום אחד בחיקוי
זוה"ק ואיני יודע לתרונו ובמעשה זו חירגתם
אותו על כבן. אז ענה היהודי הק' ואמר
להרב המגיד אני אגיד לכם החילוק שבין
שנינו אני באתי מתוך תורה ליראה
וחצירי ר"ד בא מתוך יראה לירי תורה.
והבן זי"ע ועכ"א:

(נח) (עוד שם) **דבר** תורה נפלא מרבינו
הגאון הנורא

היהודי הקדוש זוקללה"ה שקבלתי מהרב
הג"ל בשמינית כספים כתוב. פן קרא עליך
לד' ויהי כך חטא ולכאורה כל זאת מיותר
דפשיטא דבכל המלות כן דמי שגובר עליהם
יש בו חטא וגם יש להבין הכוונה במ"ש
קרא עליך לד' שלא מנינו בשאר מלות לשון
הזה

(סא) (בס' זכרון שמואל פ' ויחי) גוף ארז
וכו

מערך בני עלית במסורה עלית כאן עלית משכבו
עלית למרום וגראה לבאר שהמורה מלמד לאדם
דרכי התשובה שדרך אדם לטוב ולטיב
א"ע מכל דרכי און ועמל כמו שאמר דוד
המע"ה (תהלים ב') אני היום ילדתיך ואחיו
יעשה מעשים טובים וילמד תורה כמו
שאמר חכמי האמת, אם רגיל ללמוד
דף א' וכו' ועיקר הטענה יחזיק א"ע
לתקן חטאת נעורים צדירות הקודש כי זה
כל אדם שצריך אדם נאמן בזה כדוע ל"ח
ובאם עדיין לא תיקן ח"ו מבלבלים אותו
בעבודה ואעפ"כ לא יתשל א"ע ויזעק אל
ד' כגון הזעק אל אביו אל תשפני שכולת
מים שאני מבלבל לדבר חליך ושמעתי מפה
אדומ"ר הה"ק מפרשיסחא (הוא היהודי הק'
זללה"ה) שאמר בשם רבינו הקדוש מלובלין
פירוש הפ' (תהלים י"ח) מהולל וקרא ד'
וכו מהולל לשון מעורב ומבלבל ואעפ"כ
ומן אויבי אושע וי"ז שזעק אל ד' בלב
נשבר עי"ז עושה יחוד בעולמות עליונים.
ובמחזיק קדישין כח"ס לדיקים על הפסוק
(בראשית ב') ואד יעלה מן הארץ אז הוא
לשון שבר הוא העולה והשקה את הנן מן
הנהר ודי בזה. ע"כ.

(סב) (עו"ש) בפ' שמות על הפ' קן
יבנה וכן יפרוך

לכאורה תיבת בן הוא מיותר וה"ל לרד לומר
ובאשר יענו אותו ירבה ויפרוך לכן יש לומר
בהקדש פירוש הפסוק הנה נתחכמה לי פן
ירבה לכאורה מה זו חכמה לענות את
ישראל אלא דה"פ עפ"י ששמעתי מפי
אדומ"ר מפרשיסחא (הוא היהודי הק' זללה"ה)
שאמר פ"י הפסוק פן יש בכם שורש פורה
ראש ולענה. דה"פ דאם אדם רואה לעבוד
את ד'. בחכמה ע"י זה בא בספיקות. כי
חושב שחא בזה החכמה אז בזה החכמה.
רק לרד להיות כשור לעול וכחומר לנשא
ח"פ פן יש בכם היינו שיש בכם הפן.
הספיקות שטובים השם בחכמה עי"ז בא
בפן הספיקות כג"ל זה הוי שורש פורה
ראש

זהו אך הענין הוא דרכי סוד עמו של
יה"כ מכפר בלא תשובה ונחמה בזה
בשמים קשרנו גדול על ישראל דבכל יה"כ
טוען הס"מ היתכן שיעשו בניי טעות כל
השנה והיום הזה יה"כ יה"י מכפר חמס
הש"ת ברוב חסדו מלמד עלינו זכות ומשיבו
הלא ראה איך שדדיקים המה שכל כספם
ויניעם שלום מהם ובאשר בא שמינה נשמע
להם הכל ואעפ"כ אינם נועלים דלת בפני
הלויים ומלויים תמיד וכיון שהם מלויים ומשמשים
כספיהם בעבור רגלי. כן גם אני מדה
במדה אשמע טוהיהם. והיו שאמר הכתוב
שם פן קרא עליך היינו הס"מ המקשרג
וה"ל כך חסא היינו של כל השנה. ודפח"ס:

(ס) (עוד שם) עוד ענין ודברי תורה
מתלמדו הרה"ק

ר' פרץ זנוק"ל שאמר לפני רבו היהודי
הק' ששמעתי מנכדו הרה"ל שליט"א דה"ק
קאלביעל וז"ל הרה"ק ר' פרץ זנוקללה"ה
מפרשיסחא. ה"י רגונו ליסע לאה"ק וכשרנה
ליטול רשות מרבו רבינו היהודי הק' זנוקללה"ה
לא רצה ליתן לו. ולא ידע ה"פ זנוקללה"ה
על מה ולמה והנה לזמן מועט נחלה ה"פ
את חול' אשר נסתלק בו. ובא אליו רבו
היהודי הק' לבקרו ושאלו בדרך בדיחותא
אם עוד בדעתו ליסע לאה"ק וענהו ה"פ
כתיב בתורה"ק ומקנה רב ה"י לבני גד ובני
ראובן ולכאורה יש להבין מה שבת הוא זאת
להדיקים ב"ג וב"ר ולמאי ג"מ יספר לנו
התורה"ק דבר זה אך הענין הוא שדדיקים
הללו ב"ג וב"ר טעמו שיש להם קנין ברבם
משה רבינו ע"ה וכיון ששמרע"ה נקבר
בעבר הירדן אינם רוצים להפיר ממנו
רק להשאר בבאן והועיל טענתו והיו ומקנה
רב וגו' שיש להם קנין בהרב שלהם וכן
אני רואה שרבינו יסתלק מן העוה"ז בזמן
קרוב גם אנכי אין בדעתי עוד להיות בזה"ק
רק להיות ביחד עם רבינו כי יש לי קנין
בו וכן ה"י שהה"ק ר"פ נסתלק מן הא"י
עלמא וכן רבינו היהודי הק' זללה"ה נסתלק
בזמן קרר ז"ע ועכ"ל:

כהנא ה' שושניא דמערניחא ומשה ה' שושניא דמלכא ושמעתי מפה קדוש הרב הקדוש אדומ"ר מ' יעקב יצחק ז"ל מפרשיסחא שאהרן הכהן ה' שושניא להביא כנ"י דהיינו נשמת ישראל להשי"ת ויפה אותם לפני המלך כדרך שושניא ומשה ה' שושניא למלכא שהביא את המלך ויפה אותו לפני ישראל להתלוצצ ודוק היטב מתק שפתיו הקדושים:

(סה) (עו"ט) פ' חקת שמעתי מאדומ"ר הרב הקדוש מוהר"י ז"ל

מפרשיסחא שאמר לי פ' הפסוק (תהלים קל"ז) לסיחון מלך האמורי כל"ח כ"י סיחון ה' הקליפה הממונה על הדיבור הקדוש שלא יהי' יכולים להוציא דיבור קדוש וזה מלך האמורי שה' מלך על אמרות טהורות. וכשהרגו אותו יכול אדם להוציא מפיו אמרות קדושים. וזה כל"ח ע"כ:

(סו) (עו"ט) פ' פנחס ביום השמיני עשרת תהי' לכם במדרש (במד"ר

פ' ב"ה) מה תהי' לכם אמר להם המועדים נאים לכם וכו' וזה המדרש בלתי מובן דמה רוצה המדרש בזה ומה מתרץ בזה וי"ל דקשה להמדרש כמו ששמעתי מפה קדוש אדומ"ר הה"ק מפרשיסחא זללה"ה דהי' קשה להמדרש מה פ' תהי' דהי' לו לומר ביום השמיני עשרת לכם ותיבת תהי' היא מיותר ותרין המדרש דיש זמנים טובים ויש זמנים רעים ר"ל ובשמיני עשרת משליך הקב"ה הזמנים רעים ונותן להם רק זמנים טובים והכי קאמר מה תהי' כנ"ל בשם הרב הקדוש וקאמר מועדים נאים לכם מועד ענין זמן מועדים נאים זמנים נאים תהי' שהם טובים לכם והי"פ ביום השמיני עשרת תהי' לכם זמנים נאים וטובים וק"ל:

(סז) (עו"ט) פ' מסעי ויבשו מחרדה ויחמו במקלות

במסורה הכא ואידך במקלות ברכו אלקים. ג"ל לפרש עפ"ה"ק שבתפלת הרבים אין פחד מן החיזונים כמ"ש הוה"ק על הפ' אם רבים וכן נגזו וגם על הפ' פנה אל תפלת הערער ולא בזה את תפלתם יעו"ט ולזה רמז הבעל מסורה ויסעו מחרדה היינו

ראש ולענה וכן פירוש הכתוב כאן הבה נחכמה לו פן ירבה היינו שנעשה שבני ישראל יעבדו את ד' בחכמה הבה נחכמה לו פן ירבה שירבה להם הפן הספיקות וא"כ ממילא דה"פ וכאשר יענו אותו היינו שהרבה להם הספיקות וקאמר הפסוק כן ירבה היינו כתר ט"ן שערי בינה הרבה להם ולא יהי' חלילה עבורהם בספיקות וזה שפירש רש"י אחס אומרים פן ירבה היינו הספיקות ואני אומר כן ירבה וכן יפרוץ היינו שהכתר ט"ן שערי בינה ירבה ויפרוץ להם ובה יעבדו את ד' כן ג"ל והבן:

(סח) (עו"ט) ב"ב בשלח ויאמר אם שמוע וכו' כי אני

ד' רופאיד כל מפרשי התורה מודקדים כיון דלא ישים ד' לא שייך רפואה. ולענ"ד נראה הפ' בהקדם מה ששמעתי מהרב הקדוש מפרשיסחא ז"ל שמרגלא בפומי' הדבר על פסוק (תהלים ע"ז) משמים השמעת דין ארץ יראה ודקדק שלא השמים מכוונה בכל הספרים שהוא רחמים האיד שייך השמעת דין וגם קיוצית הנח' (שבת דף פ"ח) על יראה ושקטה ומפרש אדומ"ר הג"ל שזה הוא רחמים שהקב"ה שולח דין בעולם ח"ו דכוונת השי"ת בכדי ליראה אותו ובה נשקט כל הדינים וזה משמים השמעת דין בכדי שארץ יראה ושקטה ובמזרים כתיב נגוף ורפא נגוף למזרים וזה הוא רפואה לישראל שהם יראו ממנו ועי"ז נלמד הרפואה כמאמר הרב ז"ל הג"ל. וזה פ' כל המחלה אשר שמתי במזרים. בכדי שיהי' לרפואה לישראל. לא אשים עליך. היינו לשון בשבילך שלא אשים במזרים בשביל שתיראו אותו. דאית יראה העונש ואית יראה הרוממות מגדולת הבורא. וישלח השי"ת יראה הרוממות בלבוש בני' ובה יהי' רפואה להם רפואת הנפש ורפואת הגוף ולא עי' יראה העונש. וזה כי אני ד' בהתגלות אלקותו בזה רופאיד ודוק היטב בעו"ה כי נכון:

(סד) (עו"ט) ב"ב בהעלותך שכתב הוה"ק דאהרן

ביכולתו להענישם ולזה נתן העונש לאסוף מהם השמחה ולהכניס צהם עלצות ויתעצב אל לבו של כאור"א ממקור השפע ואז אמר אחמה את האדם (א"ה ע"ן צס' דגל מחסה אפרים פ' עקב עה"פ כל מדוי מזרים כו' צסס אל"ז זללה"ה) (הוא רבינו הקדוש הבטש"ט זוקללה"ה) דאין הקצ"ה שולח יסורים על האדם אל"כ שולח עליו מקודם חולי מרה שחורה ר"ל עיי"ש):

(ע) (סס) **ויתהלך** חמד את האלקים ואינו פרש"י ד"ק ה' וקל בדעתו לשוב להרשיע אמר היהודי הק' זללה"ה היינו שיה' יכול להתקשר עמו בנפש הרשעים עד שנס הרשעים היו שבים בתשובה ואז לא ה' בחירה לאדם לזאת סילקו קודם זמנו ולזה א' שיה' תופר מנעלים היינו לחצר העולם העליון להתחנן עם כל השפעתי:

(עא) **בבפר** בלאניס הסמוך לק"ק פאקרישיוניטע י"ג הק"ן המושג מ"ז אפרים פ"סל. והוא ה' מאש"י הר"ק הר"ר מאיר מאשפא זללה"ה והוא לגדל התקנאותו על רבו הרבי מלובלין. ה' נגד היהודי הק' ז"ע וצא פ"א היהודי הק' ז"ע דרך שובו מרימנאיו. וזה לשבות בהכפר או בעיר הסמוך ולא הניחו משום כבוד רבו ואח"כ נסע הר' פ"סל הג"ל ללובלין שהרב הק' יברכו (כי חשש שלא יזיק לו זאת ולא סיפר להרבי הקדוש ז"ע) ואמר לו הרבי הקדוש אין לי מאומה עם מדרגות. א' הר' פ"סל עתה מתורץ לי מארז"ל אל חסי ברכת הדיוט קלה בעיניך היינו כשנשל ממדרגתו ג"כ לדרך ההדיוט בהיותו הדיוט או אמר הרבי הק' ז"ע עתה יש לנו (מיר האצין ש"ן) וזכרנו שיתחנן עמו. וצו הר' פנחס לקח אח"כ האש"מ מ' מייטיל צה הרב החסיד וכו' מו' אברהם ז"ל בהרבי מלובלין נגמ' (א"ה שמעתי צסס הה"ק הרמ"מ מקאקס זוקללה"ה) שאמר כל מחלוקת שהוא לשם שמים סופו להתקיים אף שהדיוקים ה' להם מחלוקת אך מחמת שיה' לשם שמים סופו

היינו מחדרת הפחד מן החינוכים. ויחנו במקלות היינו בתפלת הרבים ולזה הביא במקלות ברכו א' היינו הדינים מזכרים ומחלינים טוב על קיבוץ בני ישראל בלב אחד וזמה יא' מוסר גדול להתפללים ביחידות אם לא גדול בישראל שאין לו פחד מהחינוכים כמו שמעתי מפי אדמו"ר הרב הקדוש מפשיסחא שאמר צסס אדמו"ר מלובלין מי שלא ה'קן חטאות נעורים אין לו להתפלל ביחידות. כך שמעתי מפיו הקדוש באריות ע"פ מנשה בדבר נסחר ולזה רמז בעל המסורה הג"ל כי במקלות ברכו א' היינו בנ"ל בתפלת הרבים ועוד ברכו לשון מברך שמכניע ומסדר הדינים בזכות הרבים וז"ק היטב:

(סד) (עו"ש) **פ' דברים**, שמעתי מאדמו"ר הרב הקדוש מפשיסחא ז"ל שדיבר אלי דרך שאלה מה הרעש הזה שאמר דוד המלך ע"ה לסיחון מלך האמורי כל"ח ולטוב וכו' למה דוקא על סיחון ועוג ואמר לי שסיחון מלך על הדיבור הקדוש שלא יא' מפי ישראל כהוגן וז"פ מלך האמורי שמלך על האמורים קדושים אח"י ראיתי צס' לקוטי תורה צסס האר"י ז"ל שסיחון ועוג הם קליפות הסובבים כמו הערלה. וערלת עוג הוא ערלת פריעה. והבנתי דברי קודש של אדמו"ר שזה התגלות של הדיבור בברות צ' הערלות ואמרתי שגוג נקרא מלך הבבן שהיא נ"ב צ' אשר נהגלה אחר הסרה עיר הפריעה ע"ן בסידור האר"י ז"ל הש"ס יתן לנו במהרה שיתגלה לנו האורות קדישן ע"כ:

(סז) **שמעתי** מהה"ק מו"ר נתן דוד ז"ע זוקללה"ה משרלאווי. אמר (פ' בראשית) ויתעצב אל לבו ויאמר ד' אחמה את האדם ואינו מובן בפשיטות אם מודע כי זקני היהודי הק' זללה"ה אמר שגולד בבחי' עלצות למנעו מעצרת ד' וכל ימיו ה' עבודתו לבא לשמחה ולולי זאת ה' עוד גדול יותר במדרגתו ודור המבול שיה' סמוך לאדמ"ר היו בעלי מדריגה ודעת ובשמחה עד שלא ה' מדה"ד

הק' זי"ע להרבי מלובלין שאל הרבי הק' להס"ק ר' הירשלי ז"ל היכן הייתי בעת שחשבתם ההיכלות השיבו בזהכל קן זיפור אמר הרב הק' כן הדבר:

(עו) **היירי** צועד אחד עם הה"ל אר"י ליב עפשטיין שליט"א האבד"ק טרלא יוצעאף גדול וכעת בק"ק אוירוב על ברית מילה (שנת תרל"א) אמר לי כי זקינו 'ההנה"ק הג"מ אר"י ליב'ש מאופאלי זי"ע אמר בשם רבו היודי הק' זי"ע כי לאדם לר"ך להיות לו שתי (פייגין) וכשנראה מקודם האחד לעצמו (כלומר שאין מחשיב א"ע) אינו ירא מאחרים ויכול להראותם (הפייג) השני:

(עו) **בכעם** האחרון שהי' אדומ"ר הגה"ק הרא"ל מגור זי"ע זוקללה"ה בעל שפת אמת בק' אלעקסנדרער סיפר הה"ק הרח"ה זוקללה"ה מאלעקסנדרער כי היודי בעת שהמשיך עדה הסתיר עצמו בלובלין לפני הרבי הק' לומר שאינו מושך עדה כלל. ובכל עת הגידו לו ההיפך עד שהתייבש עצמו הרבי ליסע לשם ואחרי שכל הרבי לשם וראה עדה גדולה אלל היודי הקדוש אמר לו היודי הקדוש האנשים האלו בלו לראות את רבינו מלובלין אלל הי' שם עני פנים שאמרו בפניו אחרי כי הרבי מלובלין בא אליו א"כ הוא מודה שראוי ליסע אליו וכאן בפרשיבסחא הוא הרבי אז הראה להם היודי הק' זי"ע כי נפלו שיניו מפחד רבו ואמרו מה שסיפר הה"ק מאלעקסנדרער זללה"ה דבר זה לפני הה"ק מגור זללה"ה זה הי' כעין גילוי דעת שראה כי אחריו יהי' הה"ק אדומ"ר מגור זי"ע ממלא מקומו:

(עח) **היהודי** הק' זללה"ה חבב מאוד את היקר הה"ק מ"ו אברהם משה זי"ע בהס"ק ר"ר בונם זי"ע והשתדך עמו ולקחו לחתן עבור נכדתו בריינדיל ע"ה בת ה"ר שמואל רפאלס מיועצאף גדול חתן היודי ז"ל:

רביס

סופו להתקיים שיתקשרו יחד בשדוכים בסוף הימים והבן):

(עב) **הה"ק** מ"ו אשר זי"ע מפאריסוב אשתו הראשונה הייתה בת הג"מ יחזקאל מקאזניץ ז"ל נכד אל"ז הפני יהושע השני" הייתה בת הה"ג מ"ו נפתלי הירץ האלברשטאט מלובו ואח"כ בשאריגראד וממנה הוליד הה"ג מפאריסוב השלישית הייתה בת הה"ג ר' מאטיל ז"ל מעלימוב (אחרי ה"ר קאפלי מלובלין) בהרב מ"ו שמואל ז"ל חתן הרבי מלובלין זי"ע ובעת חופתו אמר כי רואה שאביו הק' היודי ז"ל עם חותנו זקינו הרבי מלובלין זי"ע הם בשלום על החתונה וקרא שם בנו הנולד ממנה מאיר שלום הוא הה"ק מגארוואלין. קאלישין על שם הילד של הרבי מלובלין שהוליד עם אשתו השני' שנפטר היקף:

(עג) **הה"ג** מ"ו דוד ז"ל האבד"ק מארויל סיפר לי כי בעת היותו אבד"ק ראש"ש הי' חתונה הה"ג וכו' מ"ו אברהם מפאריסוב שליט"א עם בת הר"ש משם וא' כי היודי זי"ע הצטייח להיות על שמחת בניו ועשה הכנה לזה. וגם הוא ישב על השמחה וגפל פחד ואימה על כל המסובים שם:

(עד) **עבודת** היודי הק' זי"ע בכל כחו הי' במהרה"ג. הרה"ל החסיד מ"ו משה"ל מראווידוב בקיר"ה אמר כמעט כר' יהודה דהוי מללי בכל חלתין יומין (ר"ה ל"ה) לא הי' יכול להשלים כל הפלתו כשהגיע לויברך דוד ראו כמעט יניאה נשמתו מאהבה ודביקות:

(עה) **סיפר** כי מר אבי הרב החסיד זי"ע כי הגאון הקדוש מו' לבי הירש מזידיטשוב הי' באסתר תענית הקס"ח בבהמ"ד הרבי מלובלין סמוך למקום מורה שעות (וייגער) ואנשים' סביבו והחל לדבר מהיכלות ומדריגות ופתאום בא הה"ק היודי אליו ואמר לו אחס לומדים מדריגות זהרבי אינו מלמד זה השיבו מה אעשה אם יש לי למחרתו על הסעודה סיפר היודי

לאשת המלמד היכן בעלך אמרה מהרה יבא
וכשבא המלמד שאלו היכן היית השיבו רבינו
שיח' ישב ברכיע השביעי ואין אנו יכולים
לעלות אליכם ושם בלאגוט סולם המוליך
אותנו לליצנסק למקום רבינו אמר הה"ק
הר"ר אלימלך ז"ע לו לביחך כי מת אחי
וגפער בחותו שבו (הה"ק ר') שלמה
מראדאמסק ז"ע בכל שנה שנסע על היארנייט
לליצנסק נשתתח על קבר המלמד הנ"ל
בדרך עברו) אז ראה הרבי הק' ז"ע כי
לא טוב יהי' ועקר דירתו ע"י הה"ק הג"מ
וואלק מלאגוט שהי' לו מגיד בלבו כמו
המגיד משרים להב"י ע"י רוב תהלים שהגיד
לק"ק ראזווידוב ושם ישב שנה א' ואמר
שם העיר על פירוד (כי גט בלשונם ראזוויד)
ועקר משם ללובלין ע"י טשעחוב. ומה
החלושת הדעת שהי' להה"ק הרבי ר'
אלימלך מליצנסק ז"ע ובנו הה"ק הר"א
זללה"ה הי' סיבה מהשם ית' להיות גם
להרבי הקדוש ז"ע חולשת הדעת מהמשיכה
עדה להיחודי הקדוש ז"ע ועכ"ל:

(פ) פ"א ישבו במסיבה תלמודי הרבי הק'
ז"ע התחיל הנה"ק מ' משה
יחזק עזריאל ז"ל האבד"ק בעלזין ללעזק
על האיסור זמן התפלה אשר החל ע"י
היהודי הקדוש ז"ע פתח ואמר הה"ק
מו' אליעזר האבד"ק טארניגראד זללה"ה
הר"ב טעם מגדים. בן מלך אחד בא לכפר
ולא הי' אהו לחמו והמתין עד כמה אולי
יביאו לחמו הנחמד אבל אחרי שלא הי'
יכול להתאפק הוכרח לאכול הלחם הגס
אשר בכפר בן הענין הנשמה הנבונה צעת
היתה עוד באורה ראתה התפלה השומדות
ברומה של עולם ומשתוקקת גם עתה שישפע
עלי' התעוררות כאו' וממתנת עם תפלתה
ואחרי כי ממתנת עד יעבור יום אז היא
מוכרתה להתפלל. הה"ק מו' יהודא ליבוש
האבד"ק ואקליקוב ז"ע אמר אחד הי' לו
ב' בנים. וביללה אמר לבנו הגדול הא' כך
אחד גדול (הוא מטבעה קטנה) ואביא לשאוף
טאבוק צעת קומי ממסתי צעת שעה השביעי
וכן

(עט) רבי' יתחוו על גאון עולם
קדוש היהודי ז"ע אחרי
שהשיב את הרבי מלובלין ליחיד הדור ולמה
הרים ראשו בחיי חלפיות הרבי לקרב אנשים
הלא כבוד ומעט לא נחשבו לו אך מרע
הענין כי הרבי מלובלין זללה"ה שימש כל
נרכו את רבו המועם אלימלך עד שהי'
ראש לכל תלמידיו וכשהי' איזה ענין גדול
ליו המועם אלימלך ללכת להה"ק הר' איזיקיל
לאליטער ופ"א נסע צער ראה ב' אילנות
גבוהים עד כי נראו סמוכים להרקיע אחד
עב ואחד דק. אמר זה משל על שנינו
ומאה ד' נסבה שער שהחלו ליסע ללאגוט
בידיעת רבו הק' והרבי קירבם אז אמרו
על הה"ק מרבי שהוא גדול מרבי והמועם
אלימלך בן הרוב ורק מרה בתלמידים למאס
כאלו בפניהם הם פושעי ישראל. להחזיר
בתשובה הכלל. והה"ק מואקליקוב ז"ע.
אמר כי היו מהאנשים העצירים לימים
שאמרו על המועם אלימלך ז"ע שהוא עבר
ובטל חסדו וחסד דעה חזו והוא ידעו כי
גדולתו אין חקר ונחתבו אבריו בברכו לקול
השמועה הלא טוב. עד שהרה"ק בעל מועם
אלימלך התחיל להיות בהקפדה על הרבי
הקדוש מלאגוט ובנו הה"ק הר' אלעזר
מליצנסק בהר"ב נ"א ז"ע אמר לאביו
הלא אחי בענמך נזית עליו להמשיך עדה
אז אמר המועם אלימלך אני רוצה להיות
עוד. הבין כי זה נוגע לחיי אביו הקדוש
נסע הה"ק ר"א זללה"ה ללאגוט. כי
ירחיק המועם אליו למען מ"י רבו והשיב
הרבי לא הי' לו לעשות עוד אחי לרבי
ואמר לו הה"ק ר' אלעזר מאן דלא
שהי' כו'.

רבי' ליצנסק ללאגוט יש שם עיר קטנה
שם הי' מלמד אחד בעל מדרגה
מתלמידי המועם אלימלך פ"א הלך ללאגוט
על שבת וזה הרגיש הנ"א. ולמשיך ליוה
לרתום העגלה וליסע אליו המלמד הרגיש
זאת וחזר לביתו הנ"א בא חני שעה קודם
להתלמד שאל הה"ק הר"ר אלימלך ז"ע

האחר, מפני שראו שגם אותן שאין בעלי מדריגות וגם פשוטי עם מתאחרין ומן התפלה החזירו עמרה ליושנה (ובן) :

פג) אחרי שהתחיל היהודי חקדוש

ז"ע להמשך עדה והלעזרים לימים ברחו מלובלין לפרשיסחא, התקבצו גדולי תלמידי הרב מצובלין ז"ע ובראשם הר"ב אור לשמים, הר"ב מאור ושמש, הר"ב מראפשיץ, הר"ב מבראסלב, הר"ב ר' שמעון דייטש, ועוד ז"ע, להתקבץ לכבוד הרבי הקדוש ז"ע, שלא יברחו כולם, ועשו מרגלים מהלכים בפרשיסחא להודיע כל עוולה ודבור הן מהיהודי הקדוש או מאנשיו, להביאם ריחו ללובלין, ליד הר"ב ר' אייזיק'ל מלענטשנא והוא יודיע להרבי הקדוש ז"ע ולכל מקומות בכדי שלא יוסיפו ליסע לשם, ונתנו לבסוף מולא, וכן הוה, פ"א בא ר' אייזיק'ל בעצמו, לפרשיסחא על שבת והכירוהו אז התגלל עלמו שכוונתו ה' לטובת היהודי הקדוש ז"ע, שבאם לא יהי' הוא הכותב, אזי מלא כותב אחר מקשיב על דבר שקר בהוצאת שם רע על אחת שבע עם כל זה ה' היהודי הק' ז"ע בהקפדה עליו, לעת סעודה שלישית ליוה עליו היהודי הק' ז"ע לישב בשלחן. וכפי שסיפר הר"ב ר' אייזיק'ל נפל פחד עליו ושער בעצמו באם יתן לו אוכל מידו, אם יאכל יתכן תיכף, ואם יעלנו בידו לבד אזי יתייבש גופו, לזאת כרך מטפתו על ידו, וקיבל חתיבת דג מלית מן היהודי הקדוש ז"ע ואז תיכף נפל בחולו נופל ל"ע על זמן רב, ומאז לא פסק בכל ב' שבועות, ואח"כ חזר ללובלין, אחרי פטירת היהודי הק' ז"ע ה' הר"ב ר' אייזיק'ל מלמד בלענטשנא אלל הנגיד ר' יעקל האגדלסמאן ולמדו בניו הר' פישל בלובלין והר' איטשא בפוליצ', והי' מגדולי תלמידי הרב הקדוש מהר"ל מאלקליקוב בר"ח ניסן תקפ"ב, אמר מהר"ל, בא' בנין ר"ה למלכים, מלכי רדק, יש לנו רשות לסמוך אחד לרבי,

ובתן

וכן הביאו. כלילה הב' נתן לבנו השני הוא השכיל כי עבור גדול אי' לא יהי' הטאציק טוב כראוי לאבינו היקר. והשתדל להשיג בשאלה על הפתחים עוד איזה פרומות, ובא עם קימת אביהם ולא הי' לו להרית, ואחר איזו קטנה בא בנו הג"ל לעק אביו הלא המתנתי עליך. השיבו הרח וקבל ריח נוחות, פתח התיבה עם הטאציק וניאה. הבין סיבת איחור הזמן, כן בהמשך הזמן מוסיף בתורה ועבודה עד שבא באמת התעוררות התלהבות, הר"ב ר' אייזיק'ל מלענטשנע (הוא ה' בה"ל ר' יחיאל אחי אל"ז ר' פישל מצעלויץ) אמר שניתן הזמן לפתוח שערים לקבל תפלותיו. ואחרי עבור הזמן מסוגרים השערים, וכשבאו תפלות ממקור הלב מנשמות ונדיקים פותחין לפניהם. והראה ד"ו בתרגום קהלה :

פא) הה"ק מבערדיץ וזללה"ה ראה

אצרך אחר מתפלל אחרי הזמן, הביאו מוכתר בתפילין וניגית לפני הגדקים הנזכרים לעיל באות (פ') וא"ל ראו. הלא על חשבון כזה, מתפללין גם מי שלא באו לכלל זה לדמות לקדושי עליונים שכל אור"א טעמו ונמוקו עמו : **הה"ג** הקלין מ"ו זלמן פוזנר מוורשא, שאל להה"ק

מהר"י בורארכי ז"ע, בש"ס מזינו כמה מדריגות עד שבאים לידי חסידות ואלליכס נקראים חסידים מיד כשנוסעים להרבי. השיבו כי תכלית נסיעתו הוא לבא להמדרגה הקיוניות כמו שאומרים שמוסע לליפשיץ אף כי יעברו כמה עיירות קודם. כשבא הדבר לאזני הה"ק הרמ"ט מקאצק ז"ע, אמר יש ודך הקלר לחסידות בלי שיטערו לבא דרך המדריגות, וזה לידי סגולה, אבל כשילכו רבים בדרך זה ינוקלקל אותו הדרך ויטערך לחזור להדרך שמקודם ולהתפלל ולעשות הכל בזמנו, (א"ה, ואולי משום זה התחילו לדיקי הדור שליט"א בזמנינו להחזיר גם החסידים וגם הם בעצמם לעשות הכל בזמנו, וכן זמן התפלה לבד

מזה להתלונן, ושמע אליו, וכנסו שם.
אז קירב היהודי הק' את המשכיל הלו
למאור, ולקח הכובע שלו והלביש וביסה
ראש המשכיל והחזיר אליו. והמשכיל שב
בתשובה ונעשה אדם גדול ע"ד (פרכין ע"ו)
יבא דבר שצניפה וכו'.

(ע"כ מש"ב הרה"ג הר"ל"ש הגאבד"ק סערבאק
של"ע"א).

פז) שבעתי: צנע היהודי החדוש
זללה"ה שכל דבר שנעולס

יש לו בחינה (פראבט) לידע אם טוב הוא.
ומה הוא הבחינה של איש הישראלי לידע
אם הולך בדרך הישר בדרכי השי"ת. ואמר
הבחינה הוא אהבת ישראל, אם יראה
שימגרל אללו אהבת ישראל בכל יום, הוא
סימן שנתעלה בעצמות השי"ת והוא הבחינה
אמיתית בעצמות:

פח) עוד שמעתי, פ"א נכנס הה"ק
הר"ר בוגם זללה"ה, להיחודי

הקדוש ז"ל, וזוה לו היהודי הקדוש ז"ל
שיאמר איזה פסוק, והיהודי הק' ז"ל,
יאמר עליו תורה, ונפל לו פסוק לתוך פיו
הק' של הה"ק ר"ר בוגם זללה"ה וילך משה
וידבר את דברי השירה הזאת עד תומם,
והשיב לו, היהודי הק' זללה"ה, תומם ולא
יותר והבין הה"ק הר"ר ז"ל הפירוש וה'
בשמחה מאור, ובאותו מעמד ה' ג"כ הה"ק
הרבי רחמ"ה מאלעקסאנדער ז"ל וה' ז"ל
לה"ק הר"ר בוגם ז"ל מה פירש לו
היהודי הקדוש" ומה זה השמחה על הפירוש
הזה, והשיב לו הה"ק הר"ר ז"ל הנה
אתה חכם תבין מעומך את פי המכון של
חיבת תומם, ואמר הה"ק מאלעקסאנדער
ז"ל שגרא"ה לו הכוונה של הפי' כי אם תיבת
תומם קאי על השירה ה' לריך לכתוב תומם"
אך הפי' הוא שמרע"ה ה' הולך ומדבר
את דברי השירה כמה וכמה פעמים לתוך
לבות בנ"י עד תומם ביו עד האט זי גאנץ
גימאכט, וכון האמת והבן:

פז) עוד שמעתי שסיפר הה"ק ר"ר
אלימלך מגראדזיסק זללה"ה

שכל ימי חי' של היהודי הקדוש זללה"ה אף
שכל

ונתן עיניו בהמקובל, ר' אייזיקל ז"ע
ולחולי הנפול ל"ע עשה לו החתלות שיעור
זה על כל יום שיעור מיעוט, עד שלא
נפל למיעוט השיעור הזה, ואז נקהלו אליו:

פד) הה"ק ר' אייזיקל ז"ע ה' דואג
לכל יום פטירת היהודי

הק' ז"ע (ג' דחובמ"ס) אולי צבואו לה
העולם ביום הא"ל כהנוג וזכור לנו
אהבת אהן לאדונינו הרבי הקדוש ז"ע, וכן
היו, כי ביום זה ישב צריא אולם
בסוכה על שלחנו, ונפטר פתאים ל"ע שנת
תקפ"ט:

פה) בפרשיסחא ה' דר הג"מ
יחזקאל ושה'

אח"כ בקאזניץ בהג"מ שמחה חתן הג"מ
יחזקאל מרגליות האבד"ק, אוסטרלוו"ה,
הוצא בשו"ת מאיר נתיבים והספידו צ"ס וזר
חיים ולמד לפני דודו הר"ב הר הכרמל, ואח"י
צק האמבורג לפני הג"מ זבי הירש האבד"ק
טישוין, יונעפאך, גלונא, האמבורג,
ומהאמבורג בא לפרשיסחא חתן הקצין הר'
צער משם, והשיא בתו להרב הג"מ ישראל
אויסר מק' מגוריטס דליטא (בהר' בינש,
בהר' דוד, בהרב ויסקינד, בהר' דוד בפתחי'
בהר"ב עיר דוד) וילדה לו בן רגליו עקומים
ועל פדיון הבן, לקח לבסוף לפדותו בנו
בכורו, את הה"ג חסידא קדישא מו' פנץ
הקנ' ז"ע, מפרשיסחא ועל הסעודה ה'
שם היהודי הקדוש, ובכתה את הילד
האשה מ' מ' מיגדל על היות רגליו עקומים
והשיב לה היהודי הקדוש ז"ע שכלו יהי'
ישר, וכן הוי וזה ה' הג"מ יעקב דוד
האבד"ק קאזניץ ווישיגראד זללה"ה
בע"ס צאור מהרי"ד על תו"כ:

פז) משכיל למדן אחד ה' בקראקא
ורני להכנים בו יראה

שמים. אבל זה ה' נטה למינות ר"ל,
וחסו על תורתו ואמר לו אחד שרצונו ליסע
לראות העולם ולחזר אז גם הוא נסע עמו
עד שבאו לפרשיסחא. ושם הפליר בו
חבירו נלך לבית היהודי הקדוש, כי נדע

שכל יום ויום ה' מוסיף והולך בעבודת הש"ה, אעפ"כ ה' תמיד משתוקק אחר אור הראשון שנתגלה לו בתחילת עסק העבודות (א"ה, אולי הפ", כמו שכתב בהקדמת הרוקח, אין חוק כחסידות בתחילתו):

(צ) שמעתי מזקן אחד ת"ח מופלג, שכל שנה ושנה בחג השבועות ה' היהודי הק' וללל"ה אומר המאמר של ס' סידורו של שבת בשורש הראשון ענף א' מענין קבלת התורה וס"ס בזה"ל בשם הווארין יוד וכאשר נדפס ספר סידורו של שבת ה' נראה לכל את הדברים שאמר היהודי הק' ווארין יוד ה' כוונתו על בעהמ"ח ס' סידורו של שבת [א"ה אנב אעתיק למען חיבת הקדש הלשון הקדוש והטהור של ס' סידורו של שבת, וז"ל בשורש ראשון ענף א' אית י"א, וכדבריו אלה יתפרש היעב המקרא ק' הגרסה ליחור צפ' יתרו שקודם כתיב וישב משה את דברי העם אל ד', ואחר כך חזר וכתב הנה אנכי בא אליך בעצ הענין בעבור ישמע העם וגו', וגם כך יאמינו לעולם ויגד משה את דברי העם אל ד', ומה ה' מגיד וחוזר ומגיד ובאשר נתעוררו חז"ל (שבת פ"ג ע"א) אכן לפי הנזכר יבוא על ככון, כי הנה עיקר האתערותא שנעשה מדבריהם הוא כאשר אומר, שהנה הקב"ה לזה למשה צביל הלשון זה האמר לבי"ע ותניד לבי"ג וגו' והייתם לי סגולה מכל העמים וממלכת כהנים וגוי קדוש ומסיים אלה הדברים אשר תדבר אל צ"י והכל עבור שהקב"ה הקפיד בלשונו שיאמר להם דוקא בזה הלשון שהתורה תהי' להם לכבוד גדול ותפארת בין העמים כי לי כל הארץ, והמה יהי' הסגולה החציבה מכל וממלכת כהנים כעין דרך הנסיון כאלו צביל גדולתם יקבלו את תורתו כדרך המשמש את הרב ע"מ לקבל פרס. אמנם ישראל מחמת רוב טוב לבבם ואהבת ד' והתורה מאסו ככל ולא הסו' אונס לזה והשיבו כולם כאחד יחד ממש צפה אחד כמאמר הקרא ויעטו כל העם יחדיו, כלומר

שלא ה' דיבורם נחלק ומאוחר זה מזה כדרך הרבים המשיבים שקלת מהם עונים בדבר ושאר העם נמשכין אחריהם לענות ג"כ כמותם, אף שאין בלבבם ר"כ כן בשלימות, אך כאן לא כן ה' שהי' ישראל כולם בלב אחד ודעתם לקבלה ה' וענו כולם פה א', רצוננו רק כל אשר דיבר ד' נעשה, בלי שום מחשבת חזק לקבלת הגדולה והכבוד ולטוב ולהועלת לנו, רק למען דבר ד' למען שמו באמת ובתמים, וזה ה' אתערותא שלהם באמת מטוב לבבם ומהבנת הבורא ית', צלות נפשו לר' לצד והנה חפץ ד' שגם מפי משה ישמע כוחה להיות גם ממנו יעלה אתערותא כדברים האלה וכמאמר רז"ל (שם פ"ט ע"א) שאמר הקב"ה למשה ה' לך לעזרתי, ובודאי שאין הקב"ה נריך לעזרה שום צריחה ויתכן לדבריו שרצו לו על ענין האתערותא הלו שיעלה גם מאתו והכל עבור גודל חשיבותו בעיני המקום. וגם ששקול נגד כל ישראל לכן אחר שהשיב משה את דבריו העם אל ד' איך שרצונם הטוב רק למען שמו באהבה, ולא משום צד גדולתם רצונם לקבל תורתו כי אם בדבר ד' החשיב עליהם הסיב הקב"ה גם אתו את הסיבה הלו שסיבב עם ישראל, ואמר לו דברים שע"י קבלת התורה יהי' נלחם טובתו וגדולתו שהלא אני בא אליך בעצ הענין וגו' וגם כך יאמינו לעולם כדרי שגם מפי משה יתעורר הדבר. ויגלה מה שלבו חפץ שאין חפץ צדום גדולה בעולם נגד אהבת הבורא ית' וכן עשה משה ומיקף השיב כאשר ה' תשובת העם כל אשר דבר ד' נעשה בלי שום מחשבת דבר אחר. רק למען דבר ד', כן השיב להקב"ה, וזה ויגד משה את דברי העם אל ד' שהניד לו יתברך כאשר דברו העם ונעשה האתערותא בשלימות מכל ישראל וממשה ששקול כנגד כל ישראל כמבואר בדבריו. ע"כ והוא דבר נפלא מאוד למבין:

(צא) עוד שמעתי אשר החסיד המופלג בתו"ר וכו' מו"ה ישראל ר' יודילעם

יודילעס זיך, מפרשעדנרזי ספר לפני
הה"ק הר' ארימ"ך זללה"ה מגראדזיסק
אין שטאט בעלזא הי' בשנה האחרונה אל
היהודי הק" זללה"ה, צפרסיסחא על ר"ה
ויו"ט ובעת שלקח פרידה שלום מרבי
היהודי הק" זללה"ה ליטע לביתו פקד
עליו לפדום בשלום הה"ק הר' ישעי' יי
זללה"ה בפרשעדנרזי וגם לומר לו בזה
הלשון אז איך וועל זיין דארטין אויף די
אנדערע טעג סוכות, והחסיד וכו' ר' ישראל
הג"ל לא הבין אז מה שאמר לו רבו כי
מה יעשה, היהודי הק" זללה"ה צימים
אחרונים של סוכות צפרשעדנרזי, אך הי' מחויב
לקיים גזירות רבו, והחסיד הג"ל בא לביתו וטרם
שאמר להה"ק ר"י מפרשעדנרזי זיך שמע
מעטירת רבו הק" (כי היהודי הקדוש
זללה"ה נפטר ביום ג' דחומה"ס) ואז הבין
מה שאמר לו, היהודי הק" זי"ע לומר להה"ק
ר"י מפרשעדנרזי אז איך וועל דארטין זיין
די אנדערע טעג סוכות הי' בעולם העליון,
ואז לא רצה לגלות ולספר שום דבר מה
שאמר לו, היהודי הק" זי"ע כדי שלא יודע
מעטירת, היהודי הק" זללה"ה וגם שום איש
לא רצה לגלות לו מעטירת, היהודי הק"
זי"ע, משום מוצא דבה וכו' ושלא לנער
אותו לדיק, אך אחר זמן זמנים טובא הי'
הה"ק הר"י מפרשעדנרזי מניח ראשו על
ידיו לגמס קנה על השלחן, ובתוך כך
הקין משנתו פתאום ברעם גדול ועשה קולות
גדולים ובכיות ומחאזק על פטירת, היהודי
הק" זללה"ה, ואמר אשר עוד בחומה"ס
ראה חסכות גדול בעולם וחשב אולי ח"ו
נחמק, היהודי הק" זללה"ה, אך מחמת
שלא לחזק וראה שהעולם עוד עומד על
מעמדו, חשב שאין זה פטירת, היהודי זי"ע
כי אם הי' פטירת היהודי הק' לפי דעתו
הי' העולם ח"ו חרב, ובעת ראה את
היהודי הק' בעולם העליון, אמר ודאי נפטר
היהודי הק" זללה"ה לחה"ה משום זה נעק
ובכה, ע"כ :

מפאסק מה' בית לדיק כתי' שיטנו תח"י
(ובעת הוא נדפס) בשם רבינו, היהודי
הק' זללה"ה זי"ע, על מאמר חז"ל (במד"ת
ויקרא אות א' וזו"ה חקת אות ו') דעה
קנית מה חסרת דעה חסרת מה קנית,
פ' אם נדמה לאדם שקנה דעת בעבודתו
ית' אזי סימן שחסר לו מה', דהיינו שפלות
ואם נדמה להאדם שאין בו דעת יש לו בודאי
מדה, מה' וד"ל :

צב) אביר, היהודי הק' זללה"ה שכל
הכללים שאדם עושה לעצמו
בעבודת השי"ת אינם כלל וגם זה הכלל
עצמו אינו כלל וד"ל [א"ה]. כוונתו בזה זי"ל
עצ"י מ"ש אדמו"ר הגא' האלקי הרבי ר'
בער זוקללה"ה שהאדם צריך לעבוד השי"ת
בכל האופנים נכתב הק" :

צד) ויקחו לי תרומה, פירש' יפרישו
לי ממנום גדבה היינו אם
יפרישו ח"ע להשי"ת מכל תאות עו"ז
שהעיקר הוא האות ממנו אשר מסמא עין
האדם ציור, זאת הוא בעולם הנדבה, כי
מה ראי' שנדבו לבס לעבודת הבורא ית'
(וא"ה שמעתי מחסיד א' ששמע מנכדו הוא
ההנה"ק מבטחיוזא זללה"ה) :

צה) בעת המחלוקת הידוע שהי' בין
הרבי הקדוש מלוב"ין
זוקללה"ה זי"ע ע"ס הה"ק, היהודי זוקללה"ה
מפרסיסחא, פ"א נסע היהודי הק' זללה"ה
ללובלין ולקח אתו עמו את תלמידו האבוב
לו ביתה שמה הלך הוא הה"ק הרבי ר' בונם
זללה"ה בפרשיסחא ואמר לו בוא ונכנס
להיכל הקדוש נאור קודש של הרבי לקבל
פניו, ובאשר באו לבית המקדש של הרבי
הק' זללה"ה שמה אתם שמה גדולה וישבו
יחדיו בשבת אחים באהבה ואחיה וריעות,
ואח"כ התחילו לדבר צינים מהמחלוקת שהי'
ע"י מלשינות כידוע (שהי' אנשים כאלו
שהי' מלשינים על היהודי הקדוש זללה"ה
לפני הרבי הק' זללה"ה ודברו על לדיק
עמק ר"ל) אז אמר הרבי הק' ליהודי הק'
תאמינו לי שאני איהבכט מאוד, וגם הנני
חפז בחבורתכם, וגם הנכם תאמינו עלי
במאה

צב) העתיק לי הר' המויב וכו' כשי"ת
מה', אליעזר לבי" כ"י

וכשלאו אמר הה"ק הרבי ר' בונם זללה"ה מפרשיסחא ליהודי הקדוש ז"ע, שיעשה כעלת הרבי הק' מצובלין זללה"ה אז פתח היהודי הק' את פיו הק' והסביר, ואמר ואל מי תדמינו ואשור, הרבי הקדוש ה"י יכול לעשות כן אלל רבו הר"ר ארימלך זוקללה"ה, יען שלא ה"י רוב חכמתו ממנו, כי מקודם קיבל לקח מרבינו הקוה"ט הרבי ר' בער זללה"ה לא כן אני שרוב חכמתי מהרבי הק' זוקללה"ה:

כמאה עדים, יותר מן המלשינים עליכם. אכן יען שיש מלשינים השונאים אחכם, וכפעם בפעם יש מלשינות עליכם, לכן ה"י עמתי נכונה שלא חסעו עוד מהיום לכאן וחסהנו כמוב לפניהם בעירכם, כי גם אני בעת היותי אלל רבי הק' הר"ר ארימלך זללה"ה ה"י ג"כ ציינו בדברים האלו ונתייעלתי שלא ליסע עוד לליצנסק ע"כ גם אחס שמשוני, וכחולי וכמוכם ולא חסעו לכאן, ואח"כ פתכם הרבי לשלום.

צו מעשה נוראה ונפלאה מרבינו הק' והטהור אי"א
הגה"ק היהודי מפרשיסחא זוקללה"ה עם תלמידו הה"ק אי"א הרבי ר' בונם זוקללה"ה משם, בהתערעם יחדיו יה"י תואמים מלמעלה אצל הה"ק הצדיק המפורסם בוצינא עילאה קדישא ויקרא רבינו, מנחם מענדלי זצלה"ה ז"ע מפריסטיק הנקרא בפ"ב הרבי ר' מענדלי רימינאווער זצלה"ה ז"ע:

והטהור רבי ר' ירחמיאל זללה"ה מפרשיסחא, לפני כ"ק אדמו"ר הישיב סבא קדישא רבינו אברהם ירושע העשיר מאפמא, בעל אוהב ישראל ז"ע, בעת החתונה הגדולה שה"י אז וועד גדול ממנה לדיקים רבני קשיאלי קדושי עליונים. לעיין ולהעמיץ צידין דרבו בקדוש של הרבי ר' בונם מפרשיסחא זוקללה"ה (ידוע) ה"ה הרב הגה"ק שר הטהור אור ישראל רבינו שבתה בונם מפרשיסחא ז"ע, וכחשר אך נשמע בעיר רימינאוור כי בוא יבוא הה"ק היהודי זוקללה"ה לשם נעשה רעש גדול דמשבחין ואמרין, היהודי הקדוש יבה לפה, עד כי הקול, נשמע בית נאור בקדוש רבינו מנחם מענדלי זללה"ה משם וכשמעו הה"ק את שמע הגה"ק, היהודי זוקללה"ה מאוד מאוד להבו פניו לקבל פני קדשו צנינה אחר נילה בזמן שהלדיק בל לעיר (כמו ששמעתי פי' על מ"ש ובכן לדיקים

תוכן הסיפור הזה בלחמ ובלחמ הגה"ק כפי הרשום כאן בכתב יושר דרבי לחמ. ואם לחמם כי הסיפור הטובחי מסובב בין החסידים ואנשי מעשה בנוסחאות שונות בכל אחד ואחד יספריהו כפי דמשתר כלבי' לאמור כי זה הוא הנכון, אולם לא כן אנכי עמדי כי אני שמעתי הסיפור הזה מרבי קדוש אחד מנכדי היהודי הקדוש זוקללה"ה. ומי כמוהו מורה לך ולחמ להבחין ובה ה"י הסיפור אשר השמיענו המיוחד הה"ק הנ"ל במתק שפתיו, ברור מללו, בלשון חכמים ולשון חסידים, בזה"ל פעם אחת, מד' מלעדי נבר כונני כי מד' אר"י אי"א, היהודי זוקללה"ה, שם פעמיו מרגלותיו לעיר רימינאוור להיות אלל משכן איקרי מקדש ה"ה מרן הרב הקוה"ט רבי ר' מענדלי משם ז"ע ואחר עמו בלוחא חרד תלמידו החביב אללו כבבת פיו, (כאשר העיד עליו פי קדשו של הה"ק

זאג איך איין רבי אז דאס גישעפט לוינט
נישט פאר איין און זאגט נישט קיין האלב
ווארט) וכאשר שמע הס"ק מוהר"מ זללה"ה
אז כל זאת וכו' לא הועיל כלל בזה פיוס.
ואמר, הן אחת כי מאוד חרה אפי עליהם
על מה שאתם מזעירים לקדוש ד' מוכבד
הרבי, מלובלין זללה"ה. וכפרט שבבדקם
תלמודיו. אמר לו, היהודי הק' בזה הלשון
משולם לא הרהבתי קוץ בנפשי להיות כמנגד
חיו נגד הרבי הקדוש, מלובלין זללה"ה רק
שם אנשים בני בליעל המדברים עלי כרה
לפני רבינו הקדוש וכן הם היו תמיד
בעוכרי נפשי. להטיל קטיונריא בין ת"ח
ד' ישמרינו. ומני אז נתקשרו שוב בפנים
חדשות בזה לכאן. בחבלי עבותות ארבה.
(ע"כ העתקה מס' ב"ל כח"י) [א"ה עיין
בס' נפלאות היהודי (דף כ"ב ע"א) מ"ס
שם בשם ס' רמ"ן דבר זה בקיור בלשון
אחרת] וגם את זה צריך אני להודיע יפן בספר
בית גדיק כעת נדפס וכבר שם אזכרה
לאסור להעתיק אף דבר אחד משם. אך
הדברים הנ"ל כתב לי הרא"ל הנ"ל בעלמו
להדפיס בתוך ספרי ואין למרין מאכין למקום
אחר :

(צ"ו) (בס' עט"ל) **בזה** שאמר הה"ק ד"צ
זללה"ה מפארכוב

בשם אביו, הה"ק, וכו' מוהר"ר יהושע
אשר, זללה"ה. פ"א ה' לריך להשיא
בתו שכבר באה בשנים ולא ה' מודמן
לו שידוך עבודה וה' לו ע"כ עד למאוד
מזה פ"א נתגלה לו בחלום בחייו לילה
שכא אליו אביו, הקדוש א"ל היהודי
מפרשיםאח זללה"ה. ואמר לו על פסוק
מאשר שמנה לחמו וי"ל יש שלשה מיני
זיונים זוג שבת. וכנסת ישראל במאמר
חז"ל ישראל יח' בן זוגך זוג הגשמה עם
הגוף שהוא ג"כ בח' זוג, וזוג איש ואשתו
וכל השלשה זיונים אלו הם כולם ביד הש"ס
לברו והוא ית"ש בבבדו מזוג כל הזיונים
הנ"ל וזה מאשר. רומז על האותיות
היונאות מהיבט, אשר, היינו האותיות
שאמר האותיות אשר הוא חרה אפי ב

לדיקים יראו וישמחו. דהיינו שאם הנדיקים
רואים זאת נעשה יחוד וזיווג. ע"י הראי'
דיהבו רבין ענייניהו זכ"ו לטובה עד שעי'
גורם ונעשה הולדת השמחה בעולם. שנשפט
השפעות השמחה הקדושה ממרומים. וז"ס
המדרש ר"ס תולדות מש"ס. הה"ד גיל גיל
אבי לדיק וגו' גילה אחר גילה בזמן שהנדיק
נולד וכו' ועפ"י רמז י"ל כי ב"פ לדיק
עולה בגימט' ת"ח כמספר שמחה וגיל'ה
עם הכולל. והנ"ל. והתחיל תיזמ"י להבין
אי"ע לקראתו בהכנה דרבה. וכאשר אך בא
היהודי הק' לדיבינאורו הלך תיזמ"י עם
תלמידו הק' הר"ר ברום זללה"ה ליקח שלום
מהס"ק, מוהר"מ זללה"ה. ועוד לא בא
לאחר התינונה. והנה לקראתם הה"ק
מוהר"מ זללה"ה (בסוד מ"ס חז"ל אין
ע"פ יורדת מלמעלה עד שטפיים עולות
כנגדה מלמעלה והוא בחי' אהליה ואתהדליע
וד"ל) ונתן להם שלום והחזירו לו שלום
ואח"כ באו לביתו היכל קודש בשמחה עמומה
וישבו לסעוד. ובתוך הסעודה נזכר הה"ק
מוהר"מ זללה"ה את התקשרות עבותות
ארה"ה שה' לו מני אז עם הרבי הק'
באויבלין זללה"ה. וע"כ נהפכו פניו
ברוגו על היהודי הק' זללה"ה. יפן
שהיהודי הק' מחולק עם הרבי מלובלין
ז"ע. וזה לענשו ע"י. והתחכם אי"ע ואמר
להיהודי הק' שאמר תורה. ובוה האופן
ר"ה ליקח ממנו חכמתו ומדרגתו. אמנם
הרבי ר' ברום החכם הקדוש הרגיש בדבר
וע"כ פתח פיו הק' ואמר ליהודי הק'
רבינו. ב"ש"י ולא תאמר אף חלי דיבור.
כי אני הנני תמיד אצל הם חרים במסחריהם
וכל מה שאומר להם הא"ה המשרת דעה
במסחריהם. כן הוא ולא כמו הסוחרים אף
שהמסחר שלהם. יפן כי הא"ה שלהם יש
לו יותר הרגשה בהמסחר יותר מהסוחר
עלמו. ע"כ הדעה אצלו ביותר (וכך אמר
ב"א אהענטש אין איין גישעפט האט מיין
דעה וי"א דער סוחר אליין וי"ל זיין מצבנות
אין מיין אין גישעפט. אין וי"א אזוי דער
מענטש וי"ל מאכט ער דאס גישעפט. ע"כ

בעבודה. אי מי שהוא עוסק במלות ומעט
כל היום ונדמה לו שעדן לא פעל מאומה
זהו מעלה גבוה שאין למעלה הימנה, כי מי
שלא פעל עדיו כלום אך שידע שלא תיקן
בעוה"ז שום דבר זהו ג"כ טוב כי יש לו
תקוה שיקח אי"ע לתשובה. אבל מי שהיה
נדיק ויודע שהוא נדיק הוא מאנה אי"ע
כל ימיו והתורמ ילך לאבדון ר"ל וכו'
ע"כ :

קב) (עו"ש) **בזמירות** של סעודה ג'
הי' אומרים

אלל אל"ז היהודי הק' זללה"ה. בני היכלא.
מומור לדוד, רננו נדיקים. שיר למעלות
אשא עיני וכו'. יוה. והי' מומרים ויאתו
כל לעבדיך עד ויהנו לך החר מלכיה:
קג) (עו"ש) **הי' אלל** היהודי הק'
זללה"ה סעד אחר

תפלתו לחס עס בארשט ונדמה לו שהי'
לו הנאה מהמאכל וקבל ע"ע עונש עבד
שנהנה מהעוה"ז שיחלה בחולי ח"ן ר"ל ומיד
באמנע אכילתו נפל על הארץ והשיג המחלה
הנ"ל ר"ל ונעשה רעש גדול בעיר ובא
תלמידו הקדוש הרבי ר' בונם ז"ע וזה
למנן אחד לומר את הפסוק לא המתים
יהללו יה כמה פעמים ואחר איזה שעה
הקיץ אל"ז היהודי הק' זל"ל וישב אי"ע
על הכסא לגמור סעודתו ואמר לו תלמידו
הק' הרבי ר' בונם זל"ל רבי הלל כבר
הגיע זמן המעריב כי כבר נעו לל"י ערב
והשיבו אל"ז הק' היהודי ז"ע שאז כשהי'
מתגלגל בארץ מחמת יסוריו הגדולים הי'
לו נקמה גדולה בשונאו הגדול שהוא גופו.
וע"כ אז הי' יכול להתפלל ערבית כי לא
הי' לו שום מניעה לעבודת הבו"ה. ובאמת
לא רצה לשוב מעולם העליון עוד, אך יטן
ששמע שהי' מומרים לא המתים יהללו יה
ע"כ הוכרח לשוב, וגמר סעודתו. ז"ע:
קד) (כס' משנת משה) **הי'** ומקס בעוד
לילה ותתן
טרק לביתה, בשם היהודי הקדוש זללה"ה
שאמר שקודם ביאת המשיח יהי' טוב לישראל
כו"כ פעמים כו"כ כמנין רפ"ט, היינו
בשור

אחר שנת אחר רש רומז על זוג ישראל
ושבת, שמנה אותיות נשמנה רומז על
זוג נשמה וגוף, רחמנו רומז על זוג איש
ואשתו כמו שכתוב כי אם הלחם אשר הוא
אוכל, והוא יתן. הוא רומז על השי"ת
היינו שהוא השי"ת יתן כל השלשה זוגים
הנ"ל. כן אחר לו אביו, היהודי הקדוש
זללה"ה, וכן הי' שתיקף הזמן לו השי"ת
שידוך עבדו כמו, ע"כ :

צח) **הי' היהודי הק' זללה"ה**
בפגנתא דב"ש זכ"ה

בסוגיא דכנתה שב"ש אומרים פוחת והולך
היינו שקודם יתקן הבחי' סור מרע. ובה"א
מוסיף והולך היינו שיוסיף בתורה ובמלות
ועי"ז ממילא יהי' סור מרע. וגמנו וגמרו
בסה"ק שהלכה מוסיף והולך כי להמתין עד
שיתקן הרע יכלו הימים, והס לא יכלו
ע"כ (כס' אלד"ח) :

צט) (עו"ש) **זכ"ה מרהרם**, זללה"ה
אמר בשם אל"ז

היהודי הק' זללה"ה שמי שהוא שוטה
בידוע שהוא חוטא. כי אין אדם עובר
עבירה אל"כ נכנס בו רוח שטות וכיון
שהוא עומד תמיד בשטותים שלו ממילא
הוא חוטא תמיד ר"ל : (עו"ש) שפי' אל"ז
היהודי הק' זללה"ה. עה"פ שופר דס
האדם באדם דהקשה על כפל תיבת האדם
באדם. ואמר דפי' הכתוב הוא. שופר דס
האדם מי שרואה לשופר דס האדם. באדם
אם יוכל להחזירו ולהעמידו שיהי' אדם,
להחזירו לקדושה ולהזריח בקרבו נפש הרוחני.
אזי דמו ישפך. מותר לשפוך דס האדם
להחזירו למוטב. הא אם לא יוכל להחזירו
להיות אדם חסור לו לשפוך דמו. והבן :
ק) (כס' מוה"י) **היהודי הקדוש** היהודי
זל"ל אמר שבאם
יתחבו לאחר בעת שמתפלל סבין או
ד"א בנופו וירגיש אזי תפלתו כזו לא נקרא
תפלה, ועי' דיוו לבנו מה נענה ליום כי
יפקוד אל. ע"כ :

קא) (עו"ש) **היהודי הק'**
זל"ל שיש ג' בחינות

קט) (ע"ש). **שזה"ק** הרי"ם סגור

זללה"ה סיפר

שנימי/נעוריו הי' אלל לדיק אחד בחו"ל בקיר"ה וסי' הלדיק מפזיר בו שיטות אללו בשבת קדש ויאמר לו תורה שפמליא של מעלה מסקים לזה ולא רזה לשבות אללו מחמת שהי' ממחנדי' היהודי' הק'. וסיים הרי"ם מוגר' זללה"ה כמו שהי' התנא ר"ע עילוי בין התנאים כמו כן הי' היהודי הקדוש עילוי בין הלדיקים. ע"כ:

קי) **בס' דברי בינה** מהה"ק הרי"ם מביארע זללה"ה בס' וילא,

כתב בזה"ל כמו ששמעתי בשם זקני הרב הקדוש, האיש היהודי' זללה"ה זי"ע שאמר על הגמ'. שאמרו ר"א ור"י שכשמת בית השואבה לא ראנו שינה בעינינו ומקשה הגמ' האמר שבושה שלא אישן ג' ימים מלקין אותו. ומתוך הוי מנממי אכתפי דהדדי. והקשה הוא ז"ל לפי' מה זה שאמרו לא ראנו שינה בעינינו הרי באמת הוי מנממי. ואמר שבאמת ענין השינה הוא התבטלות החושים וסס לא ראו להפסיק מהעבודה רגע אחת וסי' נותנים העבודות שלהם כל אחד לחבירו שהוא יחזיק העבודות שלו בעת שינתו. וזה שבאמת לא ראו שינה בעיניהם מאחר שלא הי' להם התבטלות מעבודתם רגע אחת. וזה פי' הגמ' כתופי הוי מכחפא אהדדי שאחד הי' סומך בעבודתו על כתף חבירו, שחבירו הי' עושה את עבודתו בעת השינה עכ"ל. עיי"ש פי' באריכות להתבונן פי' הדברים שהענין הוא ע"י אהבת חבירים שמחמת שמתקשר עבודתו עם חבירו בעת הנפילה מהדריגותו נתקיים זה העבודות בחבירו. וזהו שאיחא שחבירך יקיימוהו בידך ונמלא חבירו מקיים בידו עבודתו עיי"ש:

קיא) **בס' דקדושי** מגדים בשם, הסי' הרי"ם סגור זללה"ה בס'

זו עה"פ מחמליה בנזק וכו'. אמר. הכהן שבא לעבודה הקריב ביום ראשון משום שנתעלה בקדושה. והכהן גדול בכל יום בנזק ובערב משום שנתעלה בכל פעם בקדושה

בצור לילה בעת הנלות ותתן. טר"ף עולה רח"ט כמנין טוב פעמים טוב. ע"כ:

קה) (ע"ש) **בס'** ויגש. בניו ובני בניו אחו, ליל הא מקודם

כ' שכל זרעו הביא אחו. שמעתי בשם היהודי הק' זללה"ה שאמר בניו בנמטריא חיים ובני ג"כ בנמט' חיים בניו בנמטריא חיים. כ"ש. ליל הפסח שיעקב אט"ה המשיך ג"כ חיים לכל זרעו בשביל זכות ג' אבות אברהם יצחק ויעקב. ע"כ:

קו) (א"ה) **שמעתי** שהה"ק הרבי מברב"ן זללה"ה

אמר פי' ליהודי הקדוש זללה"ה בזה"ל יוד לעבין מפני מה אחס חוטאים תיבות התפלה, והשיב לו היהודי הק' מחמת שהתיבות המה חביבים וערבים עלי מאוד עד שחשקה נפשי לחטוף ולבלוע אותם, ואמר לו, הרבי הקדוש ואנו אין חושקים לתיבות התפלה, והשיב לו, היהודי הקדוש, התיבות התפלה של הרבי. המה רשפי אש וקשה לחטוף, והבן כי סוד כחום בדבריהם הקדושים (א"ה). עיין בס' אור האמת בשם הסי' המגיד הגדול הרבי ר' בער ממעוזי'ש זללה"ה וז"ל פעמים יכול לומר התפלה במהירות מאוד מחמת שבושר בלבו אהבת השם מאוד והתיבות יולאים מפיו בעלמם. ע"כ:

קי) **עוד** שמעתי, בשם היהודי הקדוש זללה"ה על מאמר חו"ל כל

השערים גנעלים חוץ משערי דמעות, אמר אם הי' שערי דמעות ננעלו ח"ו לא הי' יכולים לכונס ח"ו הדמעות משום זה אין גנעלין. כי הדמעות המה בנחי' עלבות וקשה לכונס דרך שער הננעל. אבל עם השמחה קטן מעט לעכערין דוא פר שלאסנעט טויערין. והבן:

קח) (ע"ש) **בשמו**, הקדוש זללה"ה. בלע מרור לא יא.

אם יבא לאדם חזה מרירות בעבודת השם יפ"ש לריך ללפטו בטוב. ואם בלע בלא לעיסה לא יא, מעט ברוך גיט איבער יא קאייען דאם מרירות. והבן:

שיריים ואמר בזה"ל למה לא הוצו שיריים ואמר איך הכרתי גיטען יוד אחד שאכל הכל ולא הניח שיריים ואכל בעלמו השיריים, ואמר הדגים שמה י"ש בכוס גדול ואח"כ נטל ודיו הקדושים ונהן, לרבינו הקדוש מגור"ז"ל לשמות אחד הדגים ורבינו הק' שמה, ואח"כ אכלו ביחד ורבינו הקדוש מחלכסנדר"י חלק שיריים, ואח"כ התחיל לבדד בד"ה ואמר בשם הרבי מקאצק ז"ל שאמר איש יהודי"י ב"י בשו"ן וכו' אימא במדרש אל הקרי יהודי אלל איחדי והקשה הלא כתיב יהודי ואמר ה"י שלף וכל להיות יהודי אלל מי שדבק באחד כן אין מי שיודע היחוד אלל מי שהוא יהודי, ואמר אימא במדרש יחד יתרו אל תקרי ויחד אלל ויחד שנעשה יהודי ואמר שוקשה לבטל המד איך בתי"י ויחד מאין ה"י יודע, מהיחוד אלל שנעשה יהודי ולא ה"י יכול להיות דבק באחד וזה ש"י אח"י עתה ידעתי כי גדול ד' מכל אלקים, אח"כ אמר שמעתי מהרבי מקאצק ז"ל ואללה"ה על פסוק וידעת היום והשבות אל לבבך כי ד' הוא האלקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד ולמה כתי' אין עוד הלא כתי' בשמים ממעל ועל הארץ מתחת וכו' יש מקום חוץ משמים וארץ ואמר שאין עוד קאי על הידיעה וידעת היום דוקא אחת ידעת באשר אחת יהודי וחזן מהיחוד אין מי שיודע מן היחוד אלקות כלום, ואמר עוד בהתלבבות גדול, עוד אמר הרה"ק מקאצק ז"ל פירוש עמוק וידעת היום כי אין עוד שאין ידיעה אחרת פעולת ג"א לידע שהוא אלקים ממלא כל עלמין ופועל כל עלמין ואיכו מתחות כל עלמין ולעילא מכל עלמין וזה אין עוד ודוק היטב, ופניו הקדוש וגם פני הרה"ק מגור"ז"ל היו בוערים באש ושללבת והפחד ה"י גדול עד אין לשער אח"כ סיפר איך נעשה טאמשובער חסיד, היינו לאור הסתלקות הרה"ק מפרשיסחא ז"ל התחיל להסנוזן אחד הקדוש מקאצק ז"ל ואני לא נסעתי שנה תמימה כי לא ה"י חסד לי רבי הגם שגדולי עולם ה"י אומרים שבער את במאמשובב כפרט שמעתי מרבי

בקדושה יתירה, כמו הכהן הדיוט כפעם ראשון, ולזה נקרא הקדוש, היהודי זללה"ה, ולא סתם אדמו"ר, מפני שכל יום ידוע ה"י מתעלה בקדושה כמו איש יהודי שמקדש משאר העולם, כמו כן, היהודי הקדוש מתעלה מידי יום ויום ע"ב:

(ש"י ה"ג צו' האדמו"ר פלונסק שליט"א שלא אלי המכתב היקר הזה)

ק"ב) צ' חסיד ישיש אי ז"ל בשנת תרנ"ז גסעתי צאלבסנדר להסחופק כלל אדמו"ר מרן זללה"ה על ש"ק בשלח, וגם כבוד קדושת אדמו"ר מגור"ז זללה"ה בעל ספר"ק שפת אמת נסע על שבת הלז, וביום צ' פ' יתרו ה"י היארצייט יומא דהלולא מאדמו"ר הקדוש מקאצק זללה"ה ז"ע, וה"י שס חסיד אחד שה"י עושה פדיון בנו באותו יום וכיבד את דבינו מרן הק' מאלכסנדר ז"ע בהפדיון ועשה הסעודה גדולה בפקודת מרן הק' זללה"ה, ורבינו ז"ל הכין עלמנו לסעודה ורבינו הקדוש שלח למשתמשו אל רבינו הקדוש מגור"ז ז"ל שיכין א"ע להסעודה כי היום יומא דהלולא וגם מרדן פדיון ה"י, ועוד לזה רבינו ז"ל שלא יה"י על הסעודה כ"א החסידים שהיו נוסעים לקאצק, וזהתחלה הסעודה ה"י בשעה צ' ורבינו הק' ה"י יושב בראש והרבי, הק' מגור"ז ז"ל ישב בימינו ושאר החשובים היו יושבים מזה ומזה לערך כ"ה אנשים וגם אני בחוכם כי גם אני נסעתי לה"ק מקאצק ז"ע ואני הייתי החמשי מרבינו הקדוש, ושמעתי בעו"ה הכל היטב, והנני כותב לירידי אות באות מה שמעתי מפיו הקדוש ז"ע, ורבינו הק' ה"י בדוחי דעתי טובא ובשמחה גדולה, ואמר ב"ה שמודמן לי פדיון ביומא דהלולא, דרבינו הק' מקאצק ז"ע ובעלמו ה"י מחלק י"ש ולעקיד ואח"כ הוצא אל השלחן המאכל שלו בארשט וגם לכל החסידין והוצא הדגים וה"י חולק שיריים והביט אל הקערה של רבינו הק' מגור"ז זללה"ה וראה שלא הגיע

מרבץ הק' מגור ז"ל (הח' הרי"מ) שאמר לי כמו שה' קולות וברקים בקבלת התורה על הר סיני כן היום התורה בקולות וברקים, בטאמשוב". אך בעבור שנה נפל דעתי לנסוע אל המקום, לפרשיסחא" ואז אדע איך להתנהג ונסעתי, לפרשיסחא" והלכתי אל הרה"ק ר' אברהם משה ז"ל כי היינו אוהבים גדולים ותמיד כשבאתי לפרשיסחא" ליום וזו המבשר אותו שבאתי ה' נותן לו קווארט מי דגש. והלכתי תומי להר"ר אברהם משה ז"ל והיו עומדים לפני הרה"ק ר' יצחק מווארקין ז"ל והרב ר' יעקלי מראדזובין ז"ל והר"ר אברהם משה ז"ל ה' מונח במטה והר"ר יצחק ווארקר ז"ל אחוז עלמו בשער ומוטה עלמו להמטה בתלמוד לפני הרב והבנתי שמחזיקים אותו לרבי ואמרת מה זאת אברהם משה כנראה שנטעית רבי. אמר לי רבי, יצחק ווארקער ז"ל אפשר געפעלט דיר נישט תהי' אחת רבי ואמרת תהי' אתם רבי ונשטרתו מהם והלכתי להכניא שלי ואח"כ נסעתי לדרכי. וכאשר באתי לביתי ישבתי על הכסא לנוח ה' לי גענועים על הרבי, מפרשיסחא" ז"ל והי' חסר לי רבי ונפל עלי הרדמה וחלם לי שאני, בטאמשוב" ורציתי את הרבי, מפרשיסחא" עומד מאחורי הכסא ורצתי אל הרבי, מפרשיסחא" ז"ל ובכיתי לפני אמרתי רבינו איך הניח אותי ואמר לי איך אתה רואה ורמז לי באצבע על הרבי, מטאמשוב". ונסעתי תומי, לטאמשוב" וכאשר נכנסתי אללו אמר לי ועמה ידעת מי הוא הרבי אחר, פרשיסחא". ועתה אפשר לך איך נעשיתי פרשיסחער חסיד כי דרכי ה' תמיד כשהייתי אלל הרבי לא השגחתי על שום שיינעס יוד וכאשר הייתי אלל הרבי לא השגחתי על שום שיינעס יוד עכ"ז נפטר היהודי הק' זי"ע

ובעת הלוי בא אלי נזר האיש הנ"ל ואמר לי דע לך היהודי הק' נפטר אך יראת חטא נשאר אללי. ואמר לי אתה סובר שיראת חטא הוא פישקלי דע שיראת חטא הוא דבר גדול וגם ע"ז לא השגחתי ועשיתי דרכי לנסוע להר"ק ר' ליבוש משיד-אורזי ז"ל וישבתי אללו חצי שנה ולא הי' יודע שום אדם ממני והייתי בדחקות גדול בחורף על העלי' והקיר ה' גדול מאוד ולאשר התפללתי וידי ה' דבוק אל הקיר וגדבקו ידי אל הקיר מחמת הקיר והי' זכ מהם דם ולא הי' לי צמא להשיב את נפשי מחמת הרעב והייתי מייאש את עצמי מן החיים. והזמין לי ה' ב"ח איש אחד משה ארנאויטץ שמו והי' נותן לבו עלי והושיע לי בכל ערב א פאר צייגל עם גריטץ אין לי חרטה ע"ז ווארין איך בין שטארק פערשווארלט גיווארין ואח"כ ראיתי אז נישט דאס מיינט מען והזכרתי שאמר לי אחד, שמהיהודי ז"ל נשאר אללו יראת חטא והאיש הזה הי' הרה"ק, מפרשיסחא" ז"ל דער רבי רבי, בוגס" ז"ל ונסעתי אללו ונשארתי תלמידו ואמר עוד שהרב ר' אברהם משה ז"ל אס הי' ליית לי שלא יהא רבי הייתי מבטוח לו אריכות ימים עד האט אבער נישט געוואלט פאלגען והי' רבי שני שנים ונפטר ז"ל לחיי עולם הבא. ושמחה גדולה הי' אז בהשגחן ומשקה הי' לרוב ורבינו הק', מאלכסנדר ז"ל הי' בדוחי דעתי טובא וגם הרה"ק מגור ז"ל הי' בדוחי דעתי טובא ולאחר ברכת המזון הי' מלוה לבצל הפדיון שיתן עוד משקה והרה"ק, מאלכסנדר ז"ל, והרה"ק מגור ז"ל היו שותים וגם נתן לכל המסובים. ואח"כ אמר בשם הרה"ק, מפרשיסחא" ז"ל. וכשהי' מוכיר את שמו הבדים את עלמו וגם דיין הקדושים ואמר בזה הלשון מין הייליגער רבי רבי בוגס ז"ל אמר. דוד המע"ה אמר על עלמו אלמדה פושעים דרכך שהוא ראש לבצלי החשובה ואני סוף של בצלי חשובה מי שלא יעשה תשובה צימי יהי' מר מאוד. ואח"כ אמר משה רבינו ע"ה אמר כי ידעתי אחרי מותי כי השחת תשחיתון ופי' רש"י ז"ל

השובת דהעיה וז"ש לא הי' ראוי דוד לאותו מעשה אלא כדי להורות תשובה וזו התורה אמר בעמידה ובקול גדול מתם ובטלמו בכה בבכי גדולה ולעק במרירות גדול למה לנו חיים אם הנעטנו את הבורא אפילו פעם אחד הניחש אין די רק להיות נבזה בעיניו מפני פחד השי"ת להיות מסוה הכושה על פניו לקיים ומתאחי נגדי תמיד וכל העומדים שם גמם לבבינו מרוב הבכי עם איזו דא יונגע לייט וואס זענען מופלגי תורה קריגען זיין גלות דאס איזט דאך פאשקוסטווע ועבודה זרה דאס גיט אריין אכה בהקליפות ר"ל עם איזט גלייכער אז מען דערלעבט עם נישט זענען זיין זיך אפילו מייבט גייט זיך זיין תלשות אהן ווערין זיין לו בראבין געבען זיין ווידער חקוק אין איינע זעהן זיין אז זיין זענען לו בראבין וזה הכל ערמת הילד"ר אזו קריגע ער אויס אהן עטן מיינט דאס איך קאן אייך נישט מען מוז ארבייטען מען זאל זיין תמיד נבזה בעיניו אין שרייטן גיוואלט מען וויל מיד הארגענען איך האב גילערנט ביין רבוי הקדושים ז"ל זיין האבין געשאלטען מיט קארטין דער עיקר איזט גמרא פוסקים אין ישוב הדעת און לו זיין דבוק אין לדיק הדור ודו"ק היטב ובערך עשה שעות הי' זמן הסעודה ורבינו הק' ז"ל הי' יושב עמנו על השלחן ואח"כ נכנס רבה"ק למקום קדש והי' מלווה את רבה"ק מגור ז"ל עד החזר והסעודה הי' לפלא בעיני הרה"ק מגור ז"ל ואמר בזה"ל עם שישט מיט פייער, וסה"ק מפאריסאור סי' אהר לי שידוע בבירור שמין הק' בעל חי' הרי"ם לאחר הסתלקות הרה"ק, מקאלק' זי"ע הי' ברמנו ליסע תיכף להרה"ק, מאלכסנדר ז"ל ונסע לווארשא ונסע עמו הר"ר שמואל שינאורר והר"ר ברוך שמוצינר וכל הדרך לא דבר עמהם כלום איך כשבאו לגראכאו הסמוך לווארשא אמר בזה"ל זיין וועלין זיך דא חסידים אהין טוהן ושא"ל את ר' ברוך ז"ל אפשר יס אופן ליסע צדיבארויטן ווא' לו ר' ברוך, אהי יס לי רבי וגם ר' שמואל אהר

ז"ל אהל כתיב ויעבדו ישראל את ד' כל ימי יהושע והזקנים אלא כ"ז שתלמדו קיים נחשב להם כאלו הוא חי ואמר מרן הק' מאלכסנדר על עמנו איך בין גיוועזן אווארער תלמיד פין, פרשיסחא' איך פין, קאלק' אין פון, גור' איז דאך דאס אייגענט דער וואס וועט נישט תשובה טיהן וועט איהם זיין ביטער נאר איך וועל פאן אייך דא אדערטן טרענען, קימט אהער וועל איך אייך לערנען איך עישן תשובה, איהם בנמי שאל, באתם ולא עלתם לו דוד בשמים ועלתם לו פי' שאל המלך לא עשה כ"א עמל א' ולא עלתם לו שלא נמחל לו וד"ה בשמים שתי חטאות ועלתם לו שנמחל לו והוא קושי' עמוה וכי משא פנים יש חלילה איך הנה שמעתי מאדמו"ר הק' אלקי מפרשיסחא' זי"ל כתוב בזעזעה בזה שבע שנאמר לנחן הנביא שילך ויאמר לדוד כי בן מות הוא וילך דוד אל ביתו ויתפלל ואמר חטאתי עוד כתוב ויאמר ד' אל נחן כך אל דוד ותאמר גם ד' העביר חטאתך לא תמות, ותמה מפני שאמר חטאתי הלא גם שאל המלך א' חטאתי ואעפ"כ נמחם ממלכה אד' הסי' אחימי של חטאתי בל"א הוא איך בין פערבייא והי' גלוי לפני הקב"ה גודל המרירות של דהעיה באס שלא יבוא אליו נחן הנביא לבשר לו שנמחל חומי' ימות שמוע מתם בנפשו אז נאמר לנחן הנביא כך חסרה אל דוד ער האלט ביין דא לענטע רגע בלות הנפש מתם דאס הייסט תשובה גיטוקן לי שרייטן אוי ווייז מיר ווייז מיר שלא ירצה שום יתרון עוד שיהי' נמחם חיינו מתם שלא ירצה עוד לראות שהנשים את בוראו לא כמו שאנו מתפללים סלח לנו כי חטאנו ותבקשים רפואה ופרנסה ובנה ירושלים ופדיון בן דוד לא בא, גם מלאנו מדור המדבר שהיו בעלי תשובה על חטא העגל ולא שמו איש פדיו עליו הגם שחזרו לקרבותו אד' הם לא רצו עוד לחיות שאיתא בגמ' שהיו חופרין בעגלים קברים והניחו עמלם בקברותיהם וכמו שאמרו להורות תשובה וזה נקרא בעל תשובה וזה הי' ג"כ

הוא קדוש וטהור ומונע את כל שיהי רב גדול ודיוק ופעל יסופות בקרב הארץ ותמה אשר הולאת דבה על אותו דיוק כך מהר והתרפס לפדיו ובקש ממנו מחילה. ואם לא תעשה כן דע כי מרה תהי אחריהך. ויתחלחל מאוד הגביר לשמע הדברים האלה וימהר לבסוע הביתה ויבקש ממנו מחילה ונענתי לו ראשי ומחלתי לו על הכל. כה סיפר הה"ק היהודי מפרשיסחא ז"ע בעלמו להאגשים אשר הביאו את הילד ר' אלימלך בן הרה"ל ר' פנחס זללה"ה הג"ל. ואחרו הילד נתגדל בבית הרה"ק היהודי ז"ע והוא השיא אחרו והי' מתגורר אח"כ בקראקא והי' כל ימיו עשיר וחסיד וירא ד' :

קיד) היפר הרה"ק מו"ה יחזקאל בשינאורא ז"ע. הנה

בימי החורב מליברדין ז"ע הי' האנדער אחד שהי' עני גדול והי' נוסע תמיד לה"ק הג"ל ובאשר הגיע משה שילום הראשט ולא הי' לו נסע, להרבי מלובלין ז"ע ותפלתו הועילה לו תמיד שהשי"ת הזמין לו משה לשלם. ובכשר השמוך אליו הי' מתגורר ג"כ ארעגדאר אחד עני ולא הי' לו לשלם הראשט במועדו. ויעלה אשת הראגדער הראשון לאשת הראגדער השני לנסוע ג"כ להרבי מלובלין ז"ע ותאללהו אשתו לנסוע שמה. כבולו לובלינה. שאל תיבק אי מקום משכן הרבי. ואמרו לו כי הרבי נסע מצינו וחשב בלבו בטח הוא שקר. יען כי מסתמא רבי אינו נוסע מצינו בשום פעם. והלך אל בית הרבי וגם שם אמרו לו כי הרבי אינו בביתו. ועכ"ז פג לבו מלהאמין. ויאמר בלבו אנכי אלך אל בית המדרש. ובאשר אמלא שם איש אחד מעוטף בטלית ותפילין כעת בלחרים זה הוא הרבי. והלך לביהמ"ד וראה שם איש אחד מוכתר בטו"ת וזה הי' היהודי הק" ז"ע, מפרשיסחא ונגש אליו והשיט לו את הקוויטיל עם הפדיון ויספר לו את מבוקשו. ויאמר לו היהודי הקדוש ז"ע אנכי אינני רבי לך אל הרבי מלובלין ז"ע. ובאשר אמר לו היהודי הק" ז"ע זאת נפל האיש

קנס לו יש רבי. והרה"ק מנור ז"ל הכין שכליו רומזים הדברים ואמר על הה"ק מחלכסנודי בלם לא הי' עקשן אין אבנהאלטערנער וואלט איך גיפארין לו עם הוא יכול להקין עשרת אלפים חסידים. ע"כ המכתב :

קיג) עוד כתב ש"צ הרה"ק רנ"י האבדיק פלונסק שליט"א וז"ל הרה"ל

ר' פינחס מננוירוישוב ז"ל נפטר בחי' ימיו והשאר אחריו בן קטן ושמו אלימלך וזיוה קודם פטירתו להילך את הילד אל הה"ק היהודי מפרשיסחא ז"ל ויאמרו לו כי הוא ביקש ממנו קודם פטירתו שיקבל את בנו על דרכיו עד אשר יגדל והי' לאיש. אחרי מותו עשו אנשי שלמונו כן כאשר נוס. והוליכו את הילד אל הרה"ק הג"ל והרה"ק קיבל את הילד באהבה רבה. וישאלו אותו האגשים אם הכיר הרה"ל ר' פינחס אותו. ויאמר להם הה"ק. פנים נפיים לא הכרנו וז"ל רק ברוה"ק. ויספר להם הדברים האלה. הן אנכי בימי בחרותי נתן עלי גביר אחד את עיניו להתחתן בי ולקחת אותי לחתן בעבור בתי. והגביר הוא הי' נוסע תמיד להרה"ל ר' פינחס הג"ל. ובאשר נודע הדבר לגביר אחר בעיר ההוא כי ראונו של חבירו העשיר להתחתן בי הקדים אי"ע ושלח אל חבירי שדכן אחד להגיע לשדך עמו ואבדתי נהרנו לזה השירוד יותר ונעשה התקשרות ויהי כשמוע הגביר הראשון כי בחתי במסורת ברית החיתון עם הגביר השני ויגר לו מאד וימלא חימה וקלף וימחר לנסוע אל הרה"ל ר' פינחס זללה"ה וישם אל הערמה פניו ויאמר לו הנה בעירנו נמלא בחור אי קהוא יושב והונה בחורה צלוי. ובסתר הוא עוסק בחכמות חלונות ח"ו והוא מסתגל כו'. ואשר ע"כ ביקש מאת הרה"ק הג"ל לחשוב מחשבות לבצר את הרע מקרב הארץ. ויהי כאשר הילא הגביר לדבר את הדברים האלה הרכין הליך את ראשו על ימיו וישב משומם כמו רבע שעה ואח"כ הציב את ראשו ויאמר לו שקר אתה דובר, אנכי הרוואה כי הבחור

תפילין האב איך דיר שוין לאנג אן גיגרייט .
אין דאס רענדיל וויל איך נישט . נאר האסט
דאך שוין מקדים גיוועזן על כן תחלק לזקקה
וכן עשיתי . איך בין ווייטער גיגאנגן נע
וגר לביתי . כ"ז אמה לו צעת הפרידה .
וכשבא ר' יחיאל פקאצק . שאלו הרבי
הד"ק הרמ"מ ז"ל האם ראתה את הרד"ש
והשיב לקחתי ממנו ברכת הפרידה . ושאלו
הרבי בזה"ל פ' איז ער עפעס בשמחה השיב
כן . אמר הרבי פקאצק ז"ל בזה"ל ווער עס
איז פריער נע וגר איז דער מאך בשמחה
עכ"ל :

קטו) עוד כתב אלי ש"ב הגאבד"ק
פלונסק ש"י ז"ל , סיפר
הגה"ק הר' אלעזר ז"ל האבד"ק מאבטשורב
שחסיד אי' מפלאק נסע צו היהודי הקדוש
ז"ע ואמר , היהודי' הק' אליו ששחל להביא
את העילוי מפלאק [כי הגה"ק הר"א
במשעבאנאור ה' נקרא אז בשם פלאקער
עילוי] וכשבא החסיד לביטו דיבר עס הגה"ק
ז"ל שסע אל היהודי הקדוש ז"ע והבטיי
לו ונודע הדבר לחותמו , ולא הניחו ליסם
וכשבא החסיד אח"ז לפרשיסחא ציקס
אותו עוד הפעם , היהודי' הק' ז"ע ששחל
מאוד להביאו , והבטיח החסיד לעשות כל
אשר ביכולתו ויהי כי ילא מביט , היהודי
הק' ז"ע בא אליו הה"ק הרבי ר' בונם
ז"ע ואמר לו ידעתי שהוא , דאווינער' ואולי
ירא שיהי' לו חיוב עיבוד לתפלתו , ע"כ
אלא אני וזו' רבקהלי מציתי ואחן לו חדרי
ובא החסיד לביטו ופיתה את הגה"ק
משעבאנאור ליסע בלי ידיעת חותמו , וכאשר
הי' כבר אלל הווייכסיל נודע הדבר לחותמו
והכריח אותו ע"י הפאליניע לחזור לביטו ,
ואח"כ כשבא החסיד לפרשיסחא הלך היהודי
הקדוש לקראתו ושאל אותו אם הביא את
העילוי הנה , וסיפר לו הדבר , ואמר היהודי
הק' זללה"ה תשכתי להגביה ולהאיר על
ידו את זוית הגליל שלו , ואומרים שכל ימים
התחרט הגה"ק שלא נסע צו היהודי הקדוש
ז"ע והקפיד על חותמו שלא הניח אותו
ליסע :

הה"ג

האם ארנה ויתעלה מגדול מרירות לבו .
והתחיל , היהודי' הק' להקינו (אין זי
מינטערין) ואמר לו הנני רבי . ואתה הסכת
ושמע עמתי לך וקנה לך התרגול גדול והוא
יקין אותך משתדך בחזות הלילה והשב להגיד
תהלים וד' יושע לך . ויעש האיש כן כאשר
זוהו . ויהי בחג' הלילה כאשר קרא התרגול
קס משנתו והתחיל לומר תהלים . ובאמצע
אמירת תהלים דפק איש נכרי על הדלת
ופתח לו וקנה ממנו זלומית י"ש וישת וילך
לדרכו . אחרי עבור שעה א' בא פעם שנית
ושמה י"ש . ואמר להראגדער יהודי הנה
אנכי ידעתוך מאז לאיש והנה אנכי חובב
לשמות י"ש הרבה ובני לא יניחו אותי .
ויש אללי מעות הרבה אשר בניי אינם יודעים
מזה הא לך המעות הזה ונצטברו תתן לי
כל ימי חיי י"ש לשמות . ויקח האיש את
המעות והתחיל לסחור ונעשה עשיר גדול .
וכיים הרה"ק משינאורי ז"ע ענה בין חבין
את אשר לפניך אם העולם אומרים על אחד
שהוא רבי איז מען ארבי . כ"כ לי ש"ב
הה"ג חו"ב מ' , אברהם סג"ל , אטינגא'
מק' דוקלא שליט"א . ע"כ מש"ב הגאבד"ק
פלונסק :

קטו) ב"ם עשע"ט (דף י"ב) כתב בשם
הה"ג וכו' הג"ל . זיה"ל הרב
המפורסם ר' יחיאל מלענשטנא טרס
נסעו להרה"ק מהר"מ פקאצק ז"ע .
נכנס ליקח ברכת הפרידה מהרה"ק הרבי
ר' שלמה לייב מ"ענשטנא ז"ע . ואמר
לו כי היהודי הקדוש זללה"ה ז"ע אמר
לו בזה"ל , דא ביסט פון די ל"ו דייקים .
אין וואס איך זאג דיר דאס ווייל איך ווייס אז
וועסט נישט באקומין קיין גאות פון דעם . גם
אמר לו , היהודי הקדוש' זללה"ה יגד הכפרה
היותר גדולה ומכפרת הוא להיות נע וגר .
ופ"א רציתי שיהי' לי תפילין של הה"ק
הר"מ מפשעווארסק ז"ל . אבל לא הי'
לי הדינר זהב שהוא מקבל עבור תפילין .
והלכתי מעיר לעיר ומבית לבית וקבצתי הדינר
זהב . ובזאת לפשעווארסק . אמר לי הה"ק
הסופר ד"מ ז"ע . בזה"ל יונגער מאן דא

פי' יתכן. היהודי הקדוש זי"ע, וכשמוע
הנהי'ק מטשעבנאור זי"ל זאת, הריס
קולו בהקפדה ונעק. מהיהודי הקדוש זי"ע
אנו נוטלים ראי' הלא באשר הי' לג שנים
לא הי' לו שן אחד בפיו הקדוש מפני פחד
ויראת שמים וממנו ניקח ראי':

ק"ח) ידוע שהי' מלשונות על היהודי
הק' זי"ע אלל הרבי הק'
מלובלין זי"ע, ובכל פעם שהיהודי הק' בא
להרבי ומירץ עמלו לפניו נעשה שלום וכשהלך
ממנו גברה המלשונות ונעשה מחלוקת בן הי'
בכל פעם. פעם אחת נתן הרבי. להיהודי
הק' כחונת אחת והמלשונים פשו מחבולה
ושלחי אליו עני שיכור אחד שיתן לו כחונת
כי הולך בלא כחונת, והיהודי הק' הי'
בעל זדקה גדול מאוד. כידוע. פי' נתן
לעני השיכור הכחונת הלא של, הרבי הק'.
זי"ע והשיכור הניח הכחונת למשכון בבית
המויגה. והלכו המלשנים, להרבי הק' ואמרו
הלא המלבושי הרבי לריכים גניזה. וגם לבני
לא הותר להם ללבוש מלבושי. ועתה נתן
הרבי כחונת, להיהודי הק' והוא מונח עתה
במרחץ. ולזה לקרא, להיהודי הק' וכשבא
לפניו שאלו פי'. וסיפר לו, היהודי הק'
כל המעשה. איך שבא לפניו עני אחד וידע
הרבי בכל פעם שבא אליו עני. איך אש הי'
לי בגדי כהונה נחתו לו. והשיב לו הרבי.
הלא כל ימי דוד המלך ע"ה שבעים שנה.
הם מאדס הראשין כידוע. ודוד המע"ה
אחר פי' אנכי חולעת ולא איש כו', הלא
אנכי ראוי להיות חולעת בן יומי ולא איש.
פי' הימים של אדם הם. אבל אנכי חרפת
אדם בזיתי וחרפת ימים של אדם. אש
הי' הימים שלי. לא הייתי מטעור כ"כ.
אבל הימים ימים של אדם ואיך בזיתי
אותם. בן אש הי' הכחונת של עמלו הי'
יכול לעשות בהם כבוד בעיניו. אבל כחונת
שלי הוא. ואיך עשה בהם כשלו. פי'.
[א"ה אולי זה סיפור אחד מה שסיפרו
מהכחונת של הרבי הקדוש שנתן, להיהודי
הק' והיהודי הק' נתן לפני א' בבית המרחץ
והיהודי

ק"ח) הדי' ר' יעקיל זי"ל חתן מרן
מנאשטינן סיפר לי שפי' א'
הי' בגור וראה שני אנשים הולכים בהחל
ועל כי הי' בלילה חושך לא הכיר אותם
פי' הלך סמוך להם, ופי' החי' הדי' מ'
זי"ל עם הרה"ג החסיד ר' שמואל'
שיגאורער זי"ל ושמע שהחי' הדי' מ'
זי"ל הי' אומר שאביו נסע עמו בעודו קטן
אלל, היהודי הק' זי"ע ובתן אותו, היהודי
הק' ובתן לו גמרא ללמוד בעמלו ונשא חן
בעיני היהודי הקדוש מאוד וביקש היהודי
הק' את אביו שיניחו אותו אללו בביתו ולא
רצה אביו והולך אותו להמניד הק' מקאונץ
זי"ע ודאג על מה שלא למד גם אלל היהודי
הקדוש זי"ע:

ק"ח) סיפר הנהי'ק הי' אצער זצ"ל
האבד"ק סאבטשורב שלאחר
הסתלקות, החי' הדי' מ' זי"ע רצה לנסוע
לשטעכנאור והוא הי' אז רב בפולטוסק
ושלח אל בנו הי' העשיל שדר בטשעכנאור
לשאיל את פי הנהי'ק מטשעכנאור זי"ל
לאחר לו שרענו לבא על פי' אליו,
וליוה הנהי'ק זי"ע שיסבור עגלה ויסע לאביו
שהיא אינו מרשה לו לבוא אליו וכשצע
שאחריו לא שלח עוד הנהי'ק הי' אלעזר
זי"ל להודיעהו איך נסע אליו בלי קבלת
רשות וקיבל שלום ושאל אותו הנהי'ק
מטשעכנאור זי"ל למה בא אליו והשיבו הרב
ר' אלעזר זי"ל בדיבור רחב כמנהגו אני
מגודל מנערותי אלל רבי'ם בביתו בן ח'
שנים גנבו אותי להנהי'ק הרב. בוגס'
זי"ל ואח"כ להנהי'ק מקאצק זי"ל ואח"כ
לבעל, החי' הדי' מנור' זכותם יגן עלינו
והחי' הדי' מ' זי"ע הוא הי' רבי ואב שלי
לפניו הייתי מגלה יותר מאב' ועתה הגני
מבקש רבי ולזה באתי לבאן והשיבו הנהי'ק
מטשעכנאור זי"ע הלא אין אנו מכוונים
ומי'שרים יחד, ושאל הנהי'ק הי' אלעזר עם
מה, והשיבו הנהי'ק זי"ע מטשעכנאור הלא
בעוה"ר אין לנו שיעור אלא הפלה הזאת,
וכנוד תמידים תקנו ועוד למה אתם מאחרים
הומן תפלה והשיב הנהי'ק הי' אלעזר זי"ל

יהא פניו ולא יבטל מתורה ותפלה, ובחר לו אברך אחד בקי במו"מ ועשו שותפות, אבל לא ראו להתחיל במו"מ עד שיסכים לזה ויברכם רבם הקדוש, מלובלין" ז"ע. וכן הוה שנשעו ללובלין, וכנסו אל הקדוש כל אחד בפני עצמו, לשאול עלת הרה"ק, וכשנכנס הרה"ק בחדר"ש הסכים עמו הרבי שיעסוק בשותפות עם חבריו הנ"ל, וכשנכנס חברו ושאל, אמר לו הרבי שכל יעסוק בשותפות עם הר"ש ז"ל, וכשספר כ"א לחבריו תשובת רבם הק' היה בעניניהם כחידה סתומה, ולא ידעו פשר דבר, וישנו שמה חיו שנוטות וכשרנו לכסוע הניחה, הלכו עוד הפעם זה שלח בפני זה כנ"ל, והיתה עוד הפעם תשובתו כנ"ל, לזה אמר שלא יעסוק בשותפות, ולהרה"ק ר' שלום ז"ל אמר שטוב לסחור בשותפות עם משנהו והיו נבוכים ולא ידעו כדת מה לעשות, ובאותו פעם בא ללובלין הרה"ק רבינו, היהידי מפרשיסחא" ז"ע והלכו שניהם לקבל שלום וספרו לו כל המאורע, ואמר להם, הרה"ק היהודי ז"ל שיעסקו בשותפות, אף שהשותף ה' מגמגם אעפ"כ שמע לעלת הרב היהודי ז"ל וגשעו לביתם שמחים וטובי לב, והתחילו לעסוק במו"מ ולא היה ימים רבים שהפסידו כל העסק ולא נשאר לשניהם אף פ"א, וגשעו, ללובלין, והמתונו עד שבא הרה"ק, היהודי ז"ל וספרו לו המאורע, ואמר להם פירוש דברי הרבי כי הרבי ראה באספקלריא המאירה כי תפסידו כאשר תעסקו בשותפות, לזאת אמר להשני שלא יעסוק, ולהר"ש ז"ל נזהר לעסוק כי יודע הרבי שבאשר יפסיד ממונו יזרח לקבל רבנות, ואשר זה הוא לעובתו, ועובת הכלל ישראל, שהדור לריך אותו, וכ"ז שה" לו מעות לא ראה בשום אופן לקבל עליו משרת הרבנות, ואף ראיתי שחניך לא ירצה לעסוק לזאת דברתי על לבו לשמוע תשובתו הראשונה של הרבי כי לטובת הכלל וללורכי רבים דוחה הכל, וכדאי הוא שהשותף יפסיד איזו מאות וזבוכים כי הוא נזכר הדור וטובת כלל ישראל, אח"כ גשע לזיוו והתחיל להסתנה

והיהודי הק" ז"ע מירץ עמו לפני, הרבי הק" ז"ע כתי' עור בעד עור, כל אשר יש לו יתן בעד נפשו שדרכו בקודש ליתן לזדקה כל מה שנמצא תחי' לכפרת נפשו (ע"ן) צמה' סנהדרין (דף מ"ז ע"ב) לדיקי לכפרה לריכו, אין, אין, כו'). ופ"א ה' בנו, הרה"ק ישוע אשר ז"ל חלה ר"ל מאוד עד שער מות ולא ה' שום רפואה עוד למחלתו ר"ל, וזה אביו הרב, היהודי הקדוש זללה"ה לחת כל אשר לו זדקה לעניים גם כל כלי ביתו ועשו כן וגתרפא בנו, והגיד הרה"ק היהודי זללה"ה אשר רפואה זו כחוב בפסוק כל אשר לאיש יתן בעד נפשו הפירוש הוא אם כל אשר לאיש יתן, היינו יתן לזדקה הוא כפרה בעד נפשו:

קב) כתב בספר האל נפתלי אוח קט"ז וז"ל, הרה"ק מהר"ר נפתלי טראפשיטץ ז"ל אכל פ"א סעודה עם הרה"ק היהודי ז"ע, ומחו' הדר"ד מלעזרוב ז"ל ז"ע, וה' חסר להשלים הסעודה, ובא אברך א' גביר ונתן להם א' רובל, ושמחו עמם בנכנס, יין ילא סוד, ריזן דאורייתא ואחר' כאשר היו כל אריא על רבנותו, מזדמנו בחוט' המושלש לפונדק א', ומזכרו מלובלין ומן הסעודה שה' שמחה גדולה עד שזיכרו מחין להם השמחה, שהאברך נתן להם א' רובל והתחילו לחפש האברך היכן הוא וחפשו ולא מצאו אותו לא בעה"ז ולא בעוה"ב עד שמצאו אותו שיאל לתרבות רעה רחל ויגעו כולם והחזירו אותו למוטב עליהו"ט עכ"ל:

קבא) עוד כתב אלי הס"ג וכו' הנ"ל, הנה"ק מרן מ' שלום רוקח ז"ל אבריק בעלזא, בימי מורפו ה' מסתופק בליק רבני הקדוש הרבי מלובלין ז"ל, ולא ה' לו שום עסק בביתו ממה להתפרנס, ורבנות לא רצה לקבל עליו בשום אופן בראשונה, רק רצה לעשות לו מסחר ומו"מ להתפרנס בנקיות, וכאשר גשאר עוד באמתחתו איזו סכום מהנדן, החליט בדעתו ליקח שותף אשר הוא בקי בטוב מו"מ ויסחרו בשותפות, כדי שהוא

והשיב לו כי, היהודי הק"ו, וזה לכנס אליו
בעבור רפואות החולה ל"ע. ואחר להם כי
כאשר יתנו לו טאפ י"ש, יאמר להם וכן עשו
ונתנו לו טאפ י"ש, ואחר להם שיסע מחוץ
לעיר, וסם יש נהר ויעציל החולה בנהר
ויתרפא, וכן עשה ככל בנהר ויתרפא חובק
וכאשר שב מנסיעתו לביתו נסע, להיהודי
הקדוש, על ש"ק. ואחר, היהודי הק"ו, מוכן
הדבר שהאיש הזה ה"ו בגילגול הקודם לדיק
גדול. ואך נענש בעבור שלא התפלל עד
הדור, בכונות ובכונות שה"ו מתפלל
מהדור והלאה ופסקו לו גילגול וה"ו טוען
שמורא יעלה על ראשו. כן יקלקל כעת
הרבה, וילא שכרו בהפסדו ואחרו לו שיטלו
הבחירה ממנו, וה"ו המיד שיכור ולא יה"ו
בכה לפעול שום רע. וסיים ע"ז, הה"ק
היהודי, ולללה"ה שלפ"ז לריבין לדקדק מאוד
בתפלה מראש התפלה עד קדורו. כן שמעתי
מהכ"ל:

קבה) סיפר החסיד המושלג וכו' הי"ש
ר' ישראל צ"ר, מבי"ר ז"ל
מוראקא. שבעצמו ה"ו בקודש פנימה אלל
הרה"ק, הר"ר בוגם, ולללה"ה מפרשיסחא
ודרכו בקודש ה"ו לשאול מקודש ספי"ר ח"זה
דבר לשאול מי המה האנשים שינסם כעת
בביתו העומדים סביבו, ואחרו לו, ובאותו
מעמד ה"ו ג"כ הה"ק הררמ"מ, ולללה"ה
בוקאצק, ושמע בעצמו שהר"ר ר' בוגם
ז"ע סיפר שה"ו גדול וקדוש אחד. בזה"ל
(עם איז גיוועזין א גרויסער) שה"ו מתפלל
ומבקש מהש"י להראות לו הדיק הדור.
וה"ו מראים לו מן השמים העיר שה"ו הדיק
הדור שמה ובא לאע"ר. וחקר ודרש ולא
ידע איזה הוא. וה"ו מתפלל עוד הפעם
ומראין לו מן השמים הבית בלואו העיר.
וחפש והביט אחרי האנשים בלואו בית שה"ו
שם בית מבקש בל"א וייעצר. ולא נראה לו שום
איש שישוב עליו שהוא לדיק הדור. אך ראה
בביתו איש אחד שיכור והולך בעל בלי שום
עסק בביתו רק ראה אותו מינה תפילין
וחקר אלל בעל הלייער. מה עושה איש
הזה בכאן שאין עושה שום דבר לאורך ביתו.
והשיב

להוונגה ברבנות (כ"כ) לי ש"ב הרה"ג מ'
שמחה ש"י אבדיק קליינמנצוב ששמע מזקיטו
גה"ל ר' מאיר יהושע ז"ל אבדיק הג"ל:

קבה) כתב לי ש"ב הרה"ג וכו' מו"ה
נתן נטע האבדיק קאליביעל
שליט"א. ראיתי בס' שארית יצחק עה"ה
פ' וילא מהה"ל ר' ישראל יצחק וללה"ה
מבעצמי. וז"ל וכדרך שמספרים על
היהודי הקדוש, וללה"ה שלא לן אללו בלילה
אף שרועה אחת שפזר כל מה שיש לו
ביום ללדקה, וכן יסופר מכמה לדיקים בידוע
עכ"ל:

קבה) עוד שם פ' קדושים ואהבת לרעך
כחך וגו'. הנה שמעתי בשם
רבינו, הקדוש היהודי, וללה"ה שרייק דאך
יתכן לאהוב לכל אחד בשום הלא להלדיקים
ראוי ונכון לאהוב יותר משאר בני אדם.
ואחר הוא ז"ל לפרש דע"ז מרמז מיבנת
בסוד כלומר כמו שאתה נהג בלבה גופך
דאין חשבים אלך כל האברים שלך בשום
רק הראש חשוב אלך יותר מהרגל וכדומה
כמו כן תאהב לכ"א מישראל לפי ערכו.
ולהלדיק בודאי לריך שתאהב יותר מלאיש
פשוט כמובן ודפח"ח עכ"ל:

קבה) עוד כתב לי הרה"ג הג"ל שמעתי
מאיש חסיד אחד שבעצמו
שמע מח"ק הה"ק בגראדזיסק, ולקללה"ה
שפעם אחת ה"ו איש אחד חילה זמן רב ר"ל
ונסע לרבינו הקדוש מלובלין, וללה"ה
ושלח אותו להמגיד הק"ו וללה"ה והוא שלא
אותו, להיהודי הק"ו, וללה"ה. והוא ז"ל
אמר להחולה ש"סע לאיזה עיר שמך
לברדימשוב לאיש אחד ששמו, שלום"ס וכן
עשה. ובבואו לשם שאל על האיש הזה
ולא ידעו אנשי העיר ממנו כלל, וחקר ודרש
הרבה ואחרו לו אולי הכוונה על שלום"ס
שיכור דרר בסוף העיר, והלך אליו. ושאל
את אשתו עליו. ואמרה איזה עסק יכול
להועיל אלל בעלה כיון שהוא חמיד שיכור.
אעפ"כ המתינו עליו עד שקץ משיכרותו.
ונתן לו שלום. ושאל אותו מה אתה רוצים

להתפלל ומחמת זה הם באים בצמנה הלא
אחת צוית להתפלל בכל יום וזה אשר לזה
ד' לאמור ופירוש מחמת צווי הבורא יש לנו
יכולת לאמור לפניך. והבן :

קבו) (עו"ט) **בתהלים**. סוד ד' ליראיו
וצרימו להודיעם.

פ"י שאלל היראים אחתים הקב"ה הוא סוד
להם פ"י שעבודתם מולגת מאוד ואינו ניכר
לצני אדם רק שזאת החסד והצניות של
הקב"ה להודיעם לצני אדם שגדע מהם.
והבן :

קבח) (פ' וירא) **והוא** עומד עליהם
ויאכלו. שמעתי

בשם היהודי הק"י וזללה"ה. דים להבין למה
עמד אצריהם אע"פ שאל המלאכים בשעת
אכילה. אם הוא לא אכל עמם אין דרך
לעמוד על האורח בשעת אכילה. ואמר הפ"י
דהנה יש אצל המלאכים מעלה וחסרון ואצל
האדם מעלה וחסרון. והמלאכים המה צבחי'
עמידה ואינם יכולים להתקלקל. הוא מעלה
לגביהם. אך החסרון אצלם מה שאינם צבחי'
הליכה לעלות למדרגה גבוהה ורמה צבחיתם.
והאדם הוא צבחי' הליכה וחסרון הוא לגבי'
מה שיכול להתקלקל ולחטא. אך מעלה הוא
אצלו שיכול לבוא למדרגה גבוהה מה שאין
המלאכים יכולים להשיג. והנה אם האדם
מקיים הכנסות אורחים כהוגן נקנה אצלו
מדות האורח. כי ידוע שיש בכל אחד
ואחד מדות טובות מה שאין נמצא בצבירי.
ואם מקיים הכנסת אורחים ומשמש כהוגן
נקנה אצלו גם מעלות ומדות האורח. וזהו
פ"י והוא עומד עליהם. שקנה גם מדות
המלאכים שהם צבחי' עמידה ומעלהם שאינם
יכולים להתקלקל וזהו עליהם" שטעשו"ה
גדול מהמלאכים. כי הוא ה"י לו צמר
הליכה ומעלה. ועתה קנה מאללם גם
מדרגת עמידה. וה"י גדול מהם. והבן :

קבט) (עו"ט) **בשם** היהודי הקדוש
וזללה"ה (פ' וירא)
ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי א' וכו'.
ואמר. אחד כל הצרות אשר השינו ליעקב
אבינו ע"ה צרת לבן צרת עשו צרת רמל
צרת

והשיב לו הכה"כ שאם הוא משרת בכאן
ואין רוצה לילך בשום אופן מכאן למקום אחר.
ואין רוצה לעשות שום דבר. והשליכתי אותו
החולה. אך ראיתי כ"י שהאיש הזה ה"י אצלי
ה"י לי פרנסה ואם אשליך אותו החולה אין לי
פרנסה. לכן הגני מחזיק אותו אצלי והגני
מפרנס אותו. והבין הקדוש ה"ל שבשכיל
האיש הזה מרמזין לו מן השמים. וה"י מתפלל
לפני הש"י להודיע לו מהות האיש הזה.
והשיבו לו. שזה האיש הוא הצדיק הדור שלא
ה"י פוגם כלל ח"ו. רק הולך לבוא בגלגול
משום שבגלגול הראשון לא ה"י מכין צפ'
איתו מקומן קודם התפלה עם כל הכוונות
הראוי לכן בא עוד הפעם בגלגול לתקן זה.
(א"ה). אולי הגדול וקדוש הזה שסיפר עליו
הצ"ק הר"ר בונם ז"ע שה"י רוצה לידע
איתו הוא הצדיק הדור ה"י כוונתו על היהודי
הקדוש ז"ע. ואמר בסתם א' גרויסער).
(א"ה) עיין צ"י מחברת הקדש שער השבת.
בורי וצ"ל צ"ה (האר"י הקדוש ז"ע) ראה
חכם אחד שנפטר מכמה שנים שה"י מענישים
איתו על שפעם אחד בשבת נכנס מעט עפר
על מנעלו בלתי כונה ויאל עמו לרה"ר.
וה"י זה כדי להעלותו אל מדרגה אחרת
יותר גדולה. עכ"ל. לכן כל יפול לב האדם
צראותו דבר כזה אשר קדושי עליונים נריכים
להתגלגל משום איתו נדנדו חטא קל כי הענין
הוא כמאמר חז"ל וסביבו נשערה מאוד
שהקב"ה מודקדק עם הצדיקים כחוט השערה
כדי להעלותו למדרגה יותר גדולה. ואנחנו
הלאוי שמכוונים בכל התפלה כמו שהצ"ק
ה"ל ה"י מכוונים צפ' איתו מקומן. והבן :

קבו) **בבית** בשם מן היהודי הק'
ז"ל צפ' זאת חוקת המורה
אשר לזה ד' לאמור ואמר כך. זאת הוא
מדת יראת. כמובא בזה"ק. וחוקה הוא גבול
להיראה. ועושה גבול להאדם כשיחלה להתפלל
דמוע לאנשי חן ובעלי נפש כי מחמת גודל
היראה והפחד אשר נופל עליהם מסתתמים
טענותיהם ואינם יכולים להתפלל לפני ד'
הגדול והנורא אך זאת הוא העלה כי ד' לזה

רבו הק' היהודי ז"ע שאין דוגמתו בכל העולם פרוש מתלות ממון ומשגל. ע"כ. ובפרט דמצינו שם זכיר בדקדוקי' של מצות נדקה עד מאוד והזכיר מזהיר מאוד שלא יהי' עירב בנדקה ממון של איסור. והבין:

קלג) **ביש** לעיל (אות יוד) אשר, הס"ק היהודי' זללה"ה ה' מבקש על בניו עד ר דורות. שמעתי אשר ההג"ל הר"א מפאדסוב שליט"א ה' מברך את בנו קודם החופה ואמר לו בזה"ל שיקי' ,היהודי' הק' המשיך נשמות עד ד' דורות לכן ראה בני שלא הקלקל (מחמת שבטו הוא דור ג' ,היהודי' הק' ז"ע):

קלד) (עו"ש) **לאחר** מיתת אשתו הראשונה של הה"ק הרבי מלובלין זללה"ה קרא ,היהודי' הק' ז"ע ואמר לו שהוא עשה זאת. מחמת שדברה לפניו על ,היהודי' הק' והשיב ,היהודי' הק'. חז' ואין אני יודע כלום. ושאל אותו עוד הפעם אלא מה עשית. והשיב ,היהודי' הק' שאמרתי מהלום. אמר לו רבו הק' מלובלין ז"ל עוד זאת קצן בעיניך והשיב לו ,היהודי' הק' אי"כ מה אוכל אז לעשות. והשיב ארצי ,הק' זללה"ה שליך אתם להיות כועס אז. ואמר לו היהודי' הק' ז"ל יביט נא כ"ק הרבי בלבי אם אוכל לנעום וגמין הרבי הק' והביט בעיניו הק' על לב ,היהודי' הק' ואמר בזה"ל אמת דער יוד' קצן ז"ך נישט בייזערין

קלה) (עו"ש) **שהיהודי** הק' ה' מהר מאוד בסעודות

הלילה. ואמר שגרמו במאמר חז"ל במס' ברכות אדם בא מן השדה אם רגיל לקרות קורא וכו' וקורא ק"ש ומתפלל ואוכל פתו ומברך וכל העובר על דברי חכמים כו' ואמר ,היהודי' הק' שזהו הוא סדר חז"ל וכל העובר כו' קאי גם על אוכל פתו (ראש) והבין כמה מדקדקים הדיוקים הק' בדברי חז"ל. ז"ע) וש"ן מזה מס' כנסת ישראל מהה"ק מדיין ז"ל ומעשה רב ושמעתי אשר מרה"ה

במה דינה ברת. וספק ולא השגיח ע"ז רק ה' עובד הש"ת ובלתי לר' לבדו. וברכות ה' דרכי אש גם אויביו יטלים אותו. וזהו ויעקב הלך לדרכו. ויפגעו בו מלאכי א'. גם מלאכי א'. הוא המלאכים ממדת הדין ג"כ יפגעו בעדו ופגיעה הוא לשון הפלה שגם המה ה' מתפללים עבורו שהש"ת ירחם עליו. וזהו ויאמר יעקב כאשר ראם מחנה א'. זה. כאשר ראם שגם מלאכי דין היו משלים עמו. ויקרא שם המקום ההוא מחנים. לשון רבים שם' לו שתי מחנות מלאכי רחמים ומלאכי דין שהשלימו עמו. והבין: (א"ה) כל הג"ל שמעתי מחסיד אחד שאמר ששמע בעצמו מפי אביו החסיד הגדול של הרה"ק הר"ר ברוך ז"ל:

קק) **שמעתי** שסיפר הה"ק הרי"ם מנוד זללה"ה אשר פ"א ה' בחז"ל וה' מפ"ר בו לדיק אחד שיהי' **זלל** **בבס** קודם. ויאמר לו תורה שפמליא של מעלה יסכימו. ולא רלה ,הה"ק הרי"מ זללה"ה. ואמר בעת הסיפור הטעם. משום שלדיק הזה ה' מתאגדי ,היהודי' הק' ז"ע:

קלא) (עו"ש) **אשר** הגה"ל הר"א מפאדסוב שליט"א אמר בשם זקינו ,היהודי' הק' שאמר על עצמי אשר הוא רחוק מתאווה זו כמו מה נדבק חמס מאה שנה בארץ. ואמר ,הגה"ל מפאדסוב שליט"א להעומדים אליו אל יקשה בעיניכם מה כ"מ למה ביומו או בשנה אז לנרקב חמס מאות שנה. אבל גראה מזה שיש כ"מ ולא דיבר יותר מזה. ע"כ:

קלב) (עו"ש) **שהיהודי** הק' זללה"ה אמר שחמי' גדולה בעיניו הפני מה לא אסרו חז"ל יחוד עם ממון חבירו כמו יחוד עם אשה [א"ה] עיין חגיגה. (י"א ע"כ) גול ועריות נפשו ש"א מתמדתן ומתאווה להם דמצינו דחז"ל השוו גול לעריות שנפשו של אדם מתמדתן. ובס' נפלאות היהודי כחבתי שם בשם תלמידו הה"ק ר' ליבוש מצוזרמער ז"ל שאמר על

מה כתיב בן יומו. (ע"ז מהמחשבה)
כתב חלי הנהגה **היה**
 שמחה שליטת האהבה
 קלימנטיס:

הנה ידוע שהרש"ק המפורסם מוה"ר
 מאיר הלוי אבד"ק שטאבנין
 ואבנא בעמסה"ק אור לשמים. ה'

מגדולי תלמידיו של הרבי מלובלין הקדוש.
 ולפעמים ה' מסתופף ג"כ בול ק' היהודי
 הקדוש מפרשיסחא. פ"א אחר לו, הרבי

מלובלין שיתפלל בעד "היהודי הקדוש" עבור
 אריכת ימיו, ובעבור זה יועיל ויהי טוב לו
 לנשמתו. כי כשהאדם מתפלל בעד הלאדם

אזי הוא תוקן גדול ותועלת לנשמת האדם
 המתפלל. ובאשר ה' באיו זמן אח"כ
 בלובלין בשב"ק וישב על השלחן סמוך, להרבי

מלובלין. ובתוך הסעודה הרבין א"ע הרבי
 אליו וזמן ולחש ל' באזו ושאלו בחשאי
 אם עושה כן ואם הוא מתפלל בעד אריכת

ימיו של "היהודי הקדוש" והשיבו כי מאותו
 פעם ששמע מרבו שאמר לו להתפלל בעדו.
 הוא מקיים כן ובכל יום הוא מתפלל בעד

"היהודי הקדוש" ואמר הרבי טוב טוב.
 אח"כ תיקף התחיל הרבי לדבר על היהודי
 הק' כדרכו בימי המחלוקת הידוע. והחסידים

שראו ושמעו זאת שהרבי מתלחש עם
 הרה"ק מהר"מ בחשאי מאוזן לאוזן. והשיב
 טוב טוב, כי זאת שמשו. ואח"כ דיבר

מהיהודי. ע"כ מוכן שהרבה חסדו בלבו.
 און זה כי בטח דיבה, הרה"ק מהר"מ
 לפני הרבי מלשינות על "היהודי הק'".

וממילא נתגלגל הדבר עד שהגיע המעשה
 לאזני "היהודי הק'". וברית כרותה ללה"ר
 שמתקבל אם לא כולו ער"פ מקלמו. כשנסע

הרה"ק מהר"מ לביתו פ"א בלילה חלם לו
 שאר"י אחד גדול וגורא מאוד רדף אחריו
 ורצה לבלעו חי. ובהקילו הבין שלא דבר

הרה"ק ר' צדוק הכהן מלובלין וז"ל
 לא אכל שום פעם ביום רק על סעודת מנוח
 דהיינו ששעה סיום מסכת או על סעודת

ברית מילה וכדומה. אך סעודת הלילה ה'
 אוכל תמיד, ואמר שכן ה' עליו פקודת רבו
 הקדוש שכל יחסר שום פעם סעודת הלילה.
 והיו ג"כ סעודת מנוח שחלוה לשמוע דברי

חכמים. והבין:
קדו **שמועתי** מהרה"ק ח"פ כו' מו'
 דוד זאהלער שליט"א

בעה"ק ירושלים ת"ז (נכד היהודי הק')
 ז"ע) שאמר בשם זקינו היהודי הק' ז"ע
 על המדרש אביר בשעת עקידת יצחק אחר

אברהם אבינו איני דואג על איבוד ימיו
 אבל אני דואג על איבוד דמיו. הפי' הוא.
 דהנה דם עולה שנחשב עם דם בכור

יספק ויצחק אבינו ה' בכור. והי' קדוש
 בקדושת עולה הרי הוא תערבות דם עולה
 ודם בכור ולזה ה' דואג אברהם אבינו

כי על ימיו לא ה' דואג שכן ה' גזירות
 השי"ת רק ה' דואג מה נעשה בדמיו.
 ודפח"ח ושי":

קדו **עוד** שמעתי ממנו שהמעשה הנזכר
 בס' נפלאות היהודי עם
 החב"ם בעה"ק ירושלים תובנ"א שכתב

רגליו למול לעיר פרשיסחא לראות את
 "היהודי הק'". חסר שם סוף סיום המאמר אשר
 "היהודי הק'". וזה לו ליסע מעיר לעיר

לדרוש ברבים מעניני השוכה וכן עשה וקיבץ
 בעד הדרשות מעות ושלחם לארץ הקדושה
 לפרכם את הליו לדיקים:

קדו **עוד** שמעתי שהיהודי הק' ז"ע
 בזקנותו התחרט מה ששייר
 חפץ שאכל על שלחן חותנו וידוע שהי'

בכור. ובעת שהתחיל ללמוד הש"ע המהביר
 ורמ"א למד בטעריימיל או בקאלפיק. ומפרשי
 הש"ע וז"ל למד בקאפיל ולא ה' יכול

לסבול עליו המלבושים שלו (ועיין מדרש רבה
 שה"ס פ"ה מעשה בר"א בר"ש) וגם בתפלה
 ה' מתפלל כ"כ במס"ע עד שאחר התפלה

נתעלה אם לא נתן לו תיקף דבר מה
 להחיות את נפשו כי אחר התפלה נשאר בלי

לזכור מהמעשה הגל' בלובלין. והחליט בדעתו שכלי ספק הניע הדבר לאזני היהודי הקדוש ויש לו עליו חרעומות. וזה מרמו חלומי. ותיכף נזה לשני מקורביו שיסעו על שב"ק. לפרשיסחא להיחודי הקדוש ולא שלח פי' שום דיבור ולא מכתב. רק שיסעו אליו כי ידע שמעמלו יבין ויחפיים ע"ז. כך הוה. כאשר בלו שני החסידים. וקבלו ברכת שלום מ'היחודי הקדוש'. אמר להם. הגם כי כבר הכל על נכון. ולא הולך לכל זה. אמנם בדיעבד עכ"ז ששלחם אלי טוב יותר לפניו. ע"כ. שמעתי מכ"ק א"ז מו"ר הרה"ק מוה"ר מאיר יהושע זללה"ה אבר"ק פה"ק. חתן הנה"ק המפורסם א"א מהו"ר א"י' אבר"ק אופאלא זללה"ה וי"ע:

קמ) עוד שמעתי מכ"ק א"ז הגל'.

שפ"א אמר הרה"ק מהר"מ מאפמא בעמ"ס אור דשמים הגל' לגדולי תלמידיו ה"ה א"ז הרה"ק מהר"א"י מאופאלא ולהרה"ק מוה"ר ליבו"ש ר' אהר"ג מצויזמר. (שהיו מקודם תלמידי היהודי הקדוש כידוע) שפ"א כשה" בפרשיסחא אלל. היהודי הקדוש' וכאשר רצה לנסוע לביתו. ונכנס לקודש פינמה לקבל מהרה"ק ברכת הפרודה. אמר לו. היהודי הקדוש' שאתה הוא בטוח. שכאשר אומר איש ישראל הפסוק שמע ישראל בכל כחו פעם אחת. אז כבר נתייחס ממנו הנצ"ד לגמרי. כי כבר יודע בטח שלא יפעול שוב אללו להדיתו מעבודתו ומירא"ש אך מה עושה. עלתו הוא. כי משליך ונותן לפניו מדרגות רמות. ועי"ז יכול אח"כ הנצ"ד להשיגו. ולעשות עמו מה שלבו חפץ. כי כבר הוא שלו. אמנם מה יעשה האיש החכם להגלל חפץ יקוש. ולהשמר מפניו לכל להלכד במחשבתו. הולך ליער ועומד וזועק להק"ת בלי הסוגות. ואינו זז ממקומו עד שטטלים ממנו חזרה כל המדרגות. ואח"ז פטרו לשלום. וגסע לביתו. על כל הדרך חשב. הרה"ק מהר"מ וחקר לדעת מה ירמוזו מליו הקדושים ולא ידע למה ועל מה אמר

קמא) שמעתי מאיש נאמן. פ"א ה"י לומד סרב דק' היהודי ז"ל עם תלמידיו הגאונים הקדושים שיעור גפ"ת ויהי' לומד אז ג"כ בחור מופלג מעיר פרשיסחא והבחור ההוא ה"י יוסף מאב"ז ד"ל זפ"א באמצע הלימוד התחיל הרה"ק להעמיק בעיון באיזה ענין שה"י קשה לו ומחמה שהבחור הגל' י"י דברי בקודש

שכל יום ויום קודם התפלה נפרד בשלום מכל אהביו (בל"א ער האט זיך גיזעניגט) וזה פ"י שם מה שאמרו חז"ל חסידים הראשונים ה"י שהיה שעה אחת קודם התפלה. ועיי"ש ענין נפלא :

קמח) סיפור לי ש"צ הסי' מו"ה נתן נטע שליט"א האבד"ק קאלביעל

ששמע בעלמו משה קדוש עליון הסי' מוה"ר יחיאל מאיר בנאמטנין זללה"ה שה"י מפליא הנדקים הקדושים שהיו מלפניו. אך שלא היו לריבין אף לקרות הקוויטליך של כאו"א רק נוסעו מפייהם הקדושים וסיפר אך שפ"א שלח, היהודי הקדוש"י זללה"ה איש אחד לאהיה עירות לקבץ מעות עבור איזה דרכי מזון בפקודתו ואמר לו בפדמותו שאל יקבל שום קוויטליך בדרך רק נדבות לבד ובחזרתו אותו האיש עם המעות והביא גם הקוויטליך ושאל אותו, היהודי הק"י זי"ע הלא אמרתי לך שאל הקבל שום קוויטליך בדרך והשיב לו האיש השליש הלא לא רצה ליהנו לי מעות בלי קוויטליך. ומה אוכל לעשות לבא בלא מעות אי אפשר ואמר לו, היהודי הקדוש"י זי"ע. הקוויטליך בפדמותו לא אקרא. אך אחיה ידי עליהם ויתברכו כולם בכלל. ע"כ :

קמח) בפ' שלח. ויקרא משה להרשע בי"ג יהי"שע. ה"י בן עזיאל.

כדו חמא משה ענותותי. קרא משה להרשע ב"ג יהושע. ותמוה כידוע פירש הגה"ק היהודי מפרשיסחא זי"ע זללה"ה. כי והאיש משה ענו. כתיב חסד יו"ד בתורה. כי הו"ד נתן ליהושע. והיו כונת הסי' כדו חמא משה ענותותי שהוא כתוב בתורה ענו בלא יו"ד. מיד קרא בו. והבן. (ס' מו"ק) :

קמח) ממועמקים קראתך ד'. אמר היהודי הקדוש

זללה"ה שגריך לידע שני עומקים כמו אחד שהלך במדבר וכלה לו הלחם. ואין לו מה יאכל. ופגע איש עובר אורח ובירו לחם אז ידע עומק א' אך שרע ומר למי שאין לו לחם במדבר. עומק ב' לרף שידע שאם אינו

שכ"פ שהוא מתחיל לעיין אז הוא שוהה איזה שעה בעיונו ובדבוקות עמוס לכן הרהיב הבחור עוז בנפשו לילך לבית אמו לאכול כי ה"י לו חלישות הלב ואחר אכלו בחפזון אז קם במהירות לרוץ לבית הרה"ק וכאשר כבר אחז דרכו קראה לו אמו שיטלה לעלייה ביתה ויוריד לה חבילת שחת שהיתה לריכה אז ולא רצה לילך בחזרה כי ה"י נחפו אולי יב' התחיל רבו הק' ללמוד ובאמנע הדרך נתישב בלבו הלא עיקר הלימוד היא רק נשחר ולעשות וכעת כאשר בא לידו מזון כיבוד אם לא יקיים לכן רץ במהירות ועשה רצון אמו ואח"כ כאשר פתח הדלת של בית הרה"ק היהודי זללה"ה אז הקיץ הסי' מעיונו וקם מלפ קומתו ונתחלל שחתה ושאל להבחור איזה מזון עשה כעת מחמת שבבואי לבית אמו רצה את האמורא הקדוש אביי שחלווה עמו ותיקף נתישב לו הקושיא. וסיפר לו הבחור כל המאורע הנ"ל ואמר הרה"ק לתלמודיו שזה ה"י מחמת שאביי לא ה"י לו אז ואם כידוע שלכן נקרא שמו אביי ע"ש הפסוק אשר בך ירוחם יתום ולכן דרכו שאלו מי שמקיים מזון כיבוד הוא נחשבד בו והולך עמו להיות לו חלק בהמנוה והוא הגיד לו אז הוריון מהקושיא ע"כ שמעתי :

קמח) שמעתי בשם היהודי הקדוש זי"ע. שיניח מלרים.

ה"י קודם שנפלו ישראל ב'י שער עומאה ח"ו. כי ח"ו אם נפלו בשער הנ' לא היו יכולים ללאת. זה ה"י קודם מ"ה. אבל אחר מ"ה יש להם תקימה אף שנפלו לשער הנ' ח"ו. ושער הנ' הוא מה שהלמידי חכמים נפלו במבילי ערדון (בל"א דוא איידילע זעני גענדיקט) ובדחקות גדול. והתורה מוטהר אותם. והיו שאמר דהמע"ה לולי תורתך שטעושי אז אבדתי בעניי. ע"כ (המאסף) :

קמח) ב"י ישח ישראל מה"ק מא"כסנדר זללה"ה. פ' הולדות. חז"ל

וכאשר נאמר ושמעתי מפי כ"ק אאמור"י זללה"ה זי"ע בשם היהודי הק"י זללה"ה

חובל לפעול כל עניני העוה"ז ג"כ כי תעשה מהם בני חיי ומזונא כי תליך הוא חיי כידוע כי השורש מחיבת תליך הוא תל ועולה בנימט' נפש שהוא חיי כמחמ"כ ויהי האדם לנפש חיה גם תל בנימט' צ"פ רוח עם הכולל ומרמז על רוח הבהמית ורוח השכלי וקשתך הוא בניס עובדים כידוע ושדה הוא מזונא כנודע ג"כ. ע"כ מס' תולדות אדם מה"ק הר"י מסאסנאורין וזללה"ה :

קמח) (פ' תולדות) ועתה שא נא תליך תליך וקשתך ולא הקדה וזדה לי ליד וגו'. ופירש"י ז"ל חדוד סכינך ושחוט יפה. ויש לדקדק מה תליך וקשתך הלא אין שחוטין בקשה והוליל תליך לבד. אך נזכר לפרש ער"ז. הרה"ק היהודי וזללה"ה ז"ע מפרשיסחא ה' מרגלא בפומי תמיד לומר כל המחובר לטהור הרי הוא כמוהו והקשה לו הרבי ר' בונם מס' ז"ל איך לקחה מדת הדין היתכן זאת שיתדמה לנדיק אשר עבד הבורא צ"ה כל ימיו בחס"ג בכל ענינים וכי בשביל זה שהוא מחובר לטהור נעשה טהור כמוהו והשיב לו היהודי הק' וזללה"ה שאין זה עול כלל ח"ו כי מחובר לטהור הוא יותר עבודה מלהיות טהור בעצמו עכ"ל וכוונתו הוא עפ"י הנודע כי המדות רעות כשהפך אותם לטוב ע"י תשובה ומעשים טובים הם בעצמם נעשים כלים לעבודת הבורא יתברך שמו ועד"ז יוכל לצוא לעבודת הש"י בשלמות וממילא כשעשה כן הוא כמעלה יתרה ע"ד שאמרו במקום שבט"ה עומדים אין לדיקים גמורים יכולים לעמוד שם. וידוע כי עשוי ה' לו כלים לעבודת הש"י והג' עבירות שה' לו ר"ל ע"ז ג"ע ש"ד ה' לריך להפוך אותם לטוב וזהו ה' כוונת יחזק אבינו עליו השלום שא נא תליך זה ע"ג כי הוא לשון תלי ספק מאמין ספק. אינו מאמין קשתך הוא שפירות דמים כפשיטו ולא הקדה זה ג"ע כי האשה היא קרקע עולם וכמו כי בשדה מלאה וזה שאמר לו שא נא מלשון הרמה להרים המדות רעות הנ"ל לשרש לעשות מהם כלים לעבודתו יתברך כמו כנ"ל וע"ז

חובל לפעול כל עניני העוה"ז ג"כ כי תעשה מהם בני חיי ומזונא כי תליך הוא חיי כידוע כי השורש מחיבת תליך הוא תל ועולה בנימט' נפש שהוא חיי כמחמ"כ ויהי האדם לנפש חיה גם תל בנימט' צ"פ רוח עם הכולל ומרמז על רוח הבהמית ורוח השכלי וקשתך הוא בניס עובדים כידוע ושדה הוא מזונא כנודע ג"כ. ע"כ מס' תולדות אדם מה"ק הר"י מסאסנאורין וזללה"ה :

קמח) (פ' תולדות) ועתה שא נא תליך תליך וקשתך ולא הקדה וזדה לי ליד וגו'. ופירש"י ז"ל חדוד סכינך ושחוט יפה. ויש לדקדק מה תליך וקשתך הלא אין שחוטין בקשה והוליל תליך לבד. אך נזכר לפרש ער"ז. הרה"ק היהודי וזללה"ה ז"ע מפרשיסחא ה' מרגלא בפומי תמיד לומר כל המחובר לטהור הרי הוא כמוהו והקשה לו הרבי ר' בונם מס' ז"ל איך לקחה מדת הדין היתכן זאת שיתדמה לנדיק אשר עבד הבורא צ"ה כל ימיו בחס"ג בכל ענינים וכי בשביל זה שהוא מחובר לטהור נעשה טהור כמוהו והשיב לו היהודי הק' וזללה"ה שאין זה עול כלל ח"ו כי מחובר לטהור הוא יותר עבודה מלהיות טהור בעצמו עכ"ל וכוונתו הוא עפ"י הנודע כי המדות רעות כשהפך אותם לטוב ע"י תשובה ומעשים טובים הם בעצמם נעשים כלים לעבודת הבורא יתברך שמו ועד"ז יוכל לצוא לעבודת הש"י בשלמות וממילא כשעשה כן הוא כמעלה יתרה ע"ד שאמרו במקום שבט"ה עומדים אין לדיקים גמורים יכולים לעמוד שם. וידוע כי עשוי ה' לו כלים לעבודת הש"י והג' עבירות שה' לו ר"ל ע"ז ג"ע ש"ד ה' לריך להפוך אותם לטוב וזהו ה' כוונת יחזק אבינו עליו השלום שא נא תליך זה ע"ג כי הוא לשון תלי ספק מאמין ספק. אינו מאמין קשתך הוא שפירות דמים כפשיטו ולא הקדה זה ג"ע כי האשה היא קרקע עולם וכמו כי בשדה מלאה וזה שאמר לו שא נא מלשון הרמה להרים המדות רעות הנ"ל לשרש לעשות מהם כלים לעבודתו יתברך כמו כנ"ל וע"ז